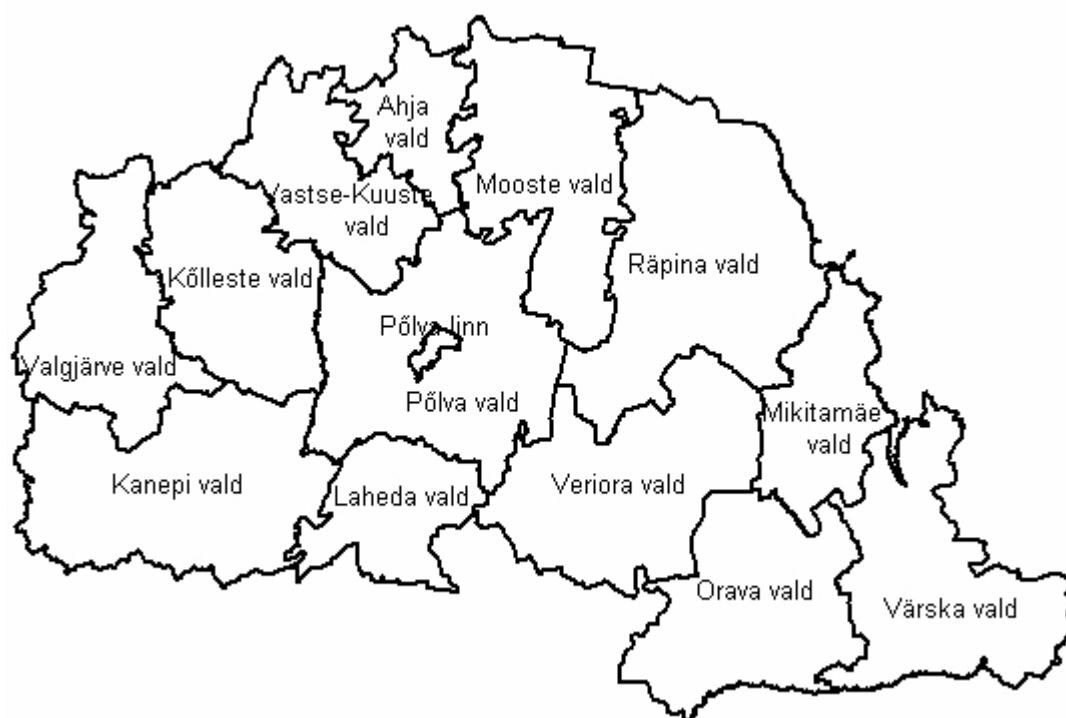

PÕLVA MAAKONNA ARENGUKAVA

2006-2010

Põlva 2006

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. PÕHIMÕTTED JA MÕISTED	5
2. PÕLVA MAAKONNA ÜLDISELOOMUSTUS	7
2.1. GEOGRAAFILINE ASEND	7
2.2. AJALOOLINE TAUST	7
2.3. PÕLVAMAA UNIKAALSUSTEGURID	8
3. PROBLEEMID, VISIOON JA STRATEEGILISED EESMÄRGID	9
3.1. MAAKONNA PROBLEEMID	9
3.2. VISIOON 2020	9
3.3. STRATEEGILISED EESMÄRGID	9
4. VALDKONNA ISELOOMUSTUS JA ARENGUSUUNAD	12
4.1. HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ	12
4.1.1. Üldine olukord	12
4.1.1.1. Tugevused	13
4.1.1.2. Nõrkused	14
4.1.1.3. Võimalused ja eeldused	14
4.1.1.4. Ohud ja takistused	14
4.1.2. Probleemid	14
4.1.3. Visioon 2020	15
4.1.4. Üldeesmärk	15
4.1.5. Eesmärgid ja lahendused	16
4.2. KULTUUR JA SPORT	21
4.2.1. Üldine olukord	21
4.2.1.1. Tugevused	21
4.2.1.2. Nõrkused	22
4.2.1.3. Võimalused ja eeldused	24
4.2.1.4. Ohud ja takistused	24
4.2.2. Probleemid	25
4.2.3. Visioon 2020	25
4.2.4. Üldeesmärk	25
4.2.5. Eesmärgid ja lahendused	25
4.3. SOTSIAALHOOLEKANNE, TERVISHOID JA TERVISE EDENDUS	31
4.3.1. Üldine olukord	31
4.3.1.1. Tugevused	32
4.3.1.2. Nõrkused	32
4.3.1.3. Võimalused ja eeldused	33
4.3.1.4. Ohud ja takistused	33
4.3.2. Probleemid	34
4.3.3. Visioon 2020	34
4.3.4. Üldeesmärk	34
4.3.5. Eesmärgid ja lahendused	35
4.3.5.1. <u>Sotsiaalhoolekanne</u>	35
4.3.5.2. <u>Tervishoid ja tervise edendus</u>	37
4.4. KESKKOND	41
4.4.1. Üldine olukord	41
4.4.1.1. Tugevused	41
4.4.1.2. Nõrkused	42
4.4.1.3. Võimalused ja eeldused	42

4.4.1.4. Ohud ja takistused.....	43
4.4.2. Probleemid	43
4.4.3. Visioon 2020.....	43
4.4.4. Üldeesmärk	44
4.4.5. Eesmärgid ja lahendused.....	44
4.5. <i>TEHNILINE INFRASTRUKTUUR</i>	47
4.5.1. Üldine olukord	47
4.5.1.1. Tugevused	48
4.5.1.2. Nõrkused	49
4.5.1.3. Võimalused ja eeldused	50
4.5.1.4. Ohud ja takistused.....	51
4.5.2. Probleemid	51
4.5.3. Visioon.....	52
4.5.4. Üldeesmärk	52
4.5.5. Eesmärgid ja lahendused.....	53
4.5.5.1. <u>Tehniline infrastruktuur</u>	53
4.5.5.2. <u>Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia</u>	56
4.6. <i>ETTEVÕTLUS JA MAAELU MITMEKESISTAMINE</i>	59
4.6.1. Üldine olukord	59
4.6.1.1. Tugevused	59
4.6.1.2. Nõrkused	60
4.6.1.3. Võimalused ja eeldused	60
4.6.1.4. Ohud ja takistused.....	61
4.6.2. Probleemid	61
4.6.3. Visioon.....	62
4.6.4. Üldeesmärk	62
4.6.5. Eesmärgid ja lahendused.....	62
4.7. <i>AVALIK HALDUS</i>	67
4.7.1. Üldine olukord	67
4.7.1.1. Tugevused	67
4.7.1.2. Nõrkused	67
4.7.1.3. Võimalused ja eeldused	68
4.7.1.4. Ohud ja takistused kohahaldusüksuste.....	68
4.7.2. Probleemid	68
4.7.3. Visioon 2020.....	68
4.7.4. Üldeesmärk	69
4.7.5. Eesmärgid ja lahendused.....	69
5. ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE.....	71
LISA 1. VALDKONDADE TEGEVUSKAVAD 2006-2009.....	72
LISA 2. PROJEKTIIDEED	72

SISSEJUHATUS

Põlva maakonna arengukava on kokkulepe. Kokkulepe selles, et maakonda arendatakse terviklikult kõigis eluvaldkondades ja ühiselt valitud suundades. Kokkulepitud arengusuunad ja -põhimõtted kajastuvad käesolevas dokumendis – Põlvamaa arengukavas aastateks 2006–2010.

Arengukava on üles ehitatud valdkondadepõhiselt. Valdkonnniti on tehtud valikud ning esile toodud eelisarendamist vajavad suunad, tegevused, objektid jmt. Samas ei välista maakonna arengukavaga ka nimetamata valdkondade toimimist või arendamist.

Maakonna arengukava koostajad on kõik põlvamaalased, kes on pidanud vajalikuks kujundada Põlvamaa tulevikku läbimõeldult. Koostajad on oma panuse andnud erinevalt – kas arengukava töögruppides, konverentsidel, ajurünnakutes, kavale parandusettepanekuid tehes või lihtsalt arengukava kokkulepet omaks võttes. Koostamisel seati eesmärgiks, et Põlva maakonna arengukava aitaks

- luua igakülgset head tingimused inimese eluks ja arenguks;
- leida võimalusi elukeskkonna parandamiseks, et inimesed tahaksid Põlvamaal elada;
- leida võimalusi Põlvamaa atraktiivsuse tõstmiseks ettevõtjate ja turistide silmis, sealhulgas mainekujunduseks;
- kavandada maakonna säästvat arengut ja kujundada inimeste hoiakuid;
- tuua piirkonda enam kapitali;
- luua soodne keskkond erinevate maakonna arengule kaasa aitavate arengufondide kasutamiseks ning kohalike omavalitsuste ja ettevõtete arenguprojektide sünniks ja teostamiseks.

Põlva maakonna arengukava 2006–2010 arvestab aastatel 1997, 1999 ja 2003 koostatud maakonna arengudokumentides seatud suundadega ja seab uued sihid lähiaastateks.

Nii eelnevate aastate kogemused kui ka käesoleva arengukava koostamise kulg on näidanud, et ainumäärav pole kava kui dokument, vaid äärmiselt oluline on ka selle koostamise protsess. On ju arengukava hästitöötav kokkulepe juhul, kui asjaosalised on piisavalt saanud oma soove, vaateid, seisukohti ja arusaamu arutada. Just

mõttevahetustes selgunud ning omaks võetud tulevikuvaated ja tegevusplaanid on arengukavaks vormituna maakonna arengu tegelik võti.

Käesoleva arengukava koostamise juht on Põlva maavanem ja koostamise vedaja Põlva Maavalitsus. Koostamist alustati 2004. aasta detsembris visioonikonverentsi mõttetalgutega. 2005.aastal otsustas maavanema juhitud juhtgrupp arengukava jagada seitsmeks valdkonnaks – avalik haldus; ettevõtlus, haridus ja noorsootöö; kultuur ja sport; keskkond; sotsiaaltoetamine ja tervishoid ning tehniline infrastruktuur. Vastavalt sellele jaotusele kutsus maavanem kokku 7 valdkondlikku töögruppi oma ala võtmeisikutest. Töögrupid formuleerisid ja vormistasid analüüside, arutelude ja ettepanekute põhjal valdkondlikud põhiprobleemid, eesmärgid, lahendused ja tegevuskavad. Olukorra kirjeldamiseks kasutasid kõik töögrupid SWOT-analüüsi.

Arengukava koostamine oli jaotatud etappideks ja iga etapi järel üldistati valdkondade tulemused. Saadud üldistuste põhjal formuleeriti maakonna põhiprobleemid ja sõnastati üldised eesmärgid ning lahendused. Lisaks lepiti kokku, et valdkondades võib põimuvate teemade korral olla kattuvusi.

Kokku osales arengukava koostamisel viiekümne koosoleku/ajurünnaku ning nelja konverentsi kaudu üle 300 inimese. Valminud arengukava tekst ja materjalid esitati avalikuks aruteluks maakonna infoportaalil, kohalikes omavalitsustes ning rahvakoosolekutel maakonna erinevates paikades.

Dokument jaguneb kolmeks põhiosaks – üldosa, valdkondade arengusuunad ning lisad. Sellise jaotuse eesmärgiks on tagada arengukava selge struktuur ning hilisem mugav kasutamine ja uuendamine:

I osa ÜLDOSA käsitleb arengukava koostamise põhimõtteid, lähteseisukohti ja üldeesmärke. Samuti leiavad selgitust arengukavas kasutatavad mõisted. Peatükis „Põlva maakonna üldisloomustus” kirjeldatakse maakonna geograafilist asendit, ajaloolist tausta ning unikaalsustegureid. Maakonna probleemidest, strateegilistest eesmärkidest ja visioonist aastaks 2020 saab ülevaate järgmises peatükis.

II osa VALDKONDADE ARENGUSUUNAD käsitleb ükshaaval kõiki valdkondi, andes ülevaate nende hetkeseisundist, eesmärkidest ja probleemidest ning leides lahendused kitsaskohtade likvideerimiseks.

III osa LISAD koondab esimest kahte osa täiendavaid materjale. LISA 1 ehk Valdkondade tegevuskavad sisaldab konkreetseid tegevusi 2006.–2009. aastaks.

I ÜLDOSA

1. PÕHIMÕTTED JA MÕISTED

ARENGUKAVA ÜLDEESMÄRK

Tingimuste loomine Põlvamaa kui terviku igakülgseks arenguks, tuginedes maakonna arengueeldustele ja eripäradele.

ARENGUKAVA PÕHIMÕTTED

- **Kõige tähtsam on inimene.**
- **Valdkondade põhine ülesehitus.**
- **Maakondlik üldistatus ja suundumuste kujundamine.**
- **Olukorra kirjeldamine SWOT-analüüsi abil.**
- **Maakonna terviklikkus.** Maakonna arendamine sisemiste piirkondade keskuste ja ääremaade vastastikusest sõltuvusest lähtudes.
- **Sidusus.** Tegevuste omavaheline seostatus ning piirkondade ja valdkondade arengule suunatud vastavate meetmete kooskõla.
- **Täiendavus.** Maakonna arengukava täiendab ja/või üldistab maakonna omavalitsuste ja organisatsioonide arengukavasid, on üleriigiliste arengukavade aluseks ja täienduseks.
- **Uuenduslikkus.** Uuenduslike ideede ja algatuste toetamine ning õppimisvõime arendamine.
- **Pidev täiustamine ja hindamise rakendamine.** Tegevuste eesmärgipärasuse ja tulemuslikkuse jälgimine, mille alusel arengu põhisuundi pidevalt täiustatakse.

MÕISTED, MILLEST ON ARENGUKAVA KOOSTAMISEL LÄHTUTUD

- **Arengukava** – maakonnas kokku lepitud eesmärkide ja tegevuste kogum, mille abil püütakse tulevikus saavutada parimat tulemust.
- **SWOT-analüüs** – meetod protsessi, nähtuse, olukorra vms eri külgede analüüsiks. Tuleneb ingliskeelsete sõnade algustähtedest (strengths “tugevused”, weaknesses “nõrkused”, opportunities “võimalused”, threats “ohud”).
- **Probleem** – negatiivne nähtus, olemasoleva ning soovitud olukorra erinevus.
- **Visioon** – tulevikupilt, mille poole eesmärgistatud tegevustega püüeldakse.
- **Üldeesmärk** – tulevikupildist lähtuv soovitud seisundi kirjeldus, milleni tahetakse teatavaks ajaks jõuda. Eesmärk lähtub maakonna tegelikest vajadustest ning on võrreldes visiooniga märksa konkreetsem.
- **Strateegiline eesmärk** – prioriteetses valdkonnas soovitud seisund (tulemus, milleni kavatakse kokkulepitud aja jooksul jõuda); püstitatakse üldeesmärgi saavutamiseks.
- **Alaesmärk** – konkreetset vahetulemusi (seisundid) põhieesmärkide saavutamiseks.
- **Lahendused** – tegevused või tegevuste kavad eesmärkide saavutamiseks. Lahendustes kajastuvad ka tegevused, mille elluviimise aeg ületab tegevuskavas kindlaks määratud ajalisel piirid või millel puudub mõõdetav tulemus.
- **Tegevuskava** – maakonna arengukavast tulenev loend konkreetsetest ülesannetest ja tegevustest, mida on vaja täita püstitatud eesmärkide saavutamiseks lähema aja jooksul. Sisaldab nii eesmärke, tegevusi, ressursse, täitmise tähtaegu kui ka vastutajaid.
- **Tegevus** – püstitatud eesmärgi saavutamiseks vajalik konkreetne, elluviidav toiming, mis enamasti on määratletud ajaliselt, materiaalselt ressursside ja vastutajaga.
- **Klaster** – geograafiliselt lähedikkude paiknevate ühe valdkonna tootmisele spetsialiseerunud ettevõtete ja institutsioonide kooslus, mis teeb koostööd ja samas konkureerib sisemiselt (Porter 2000).

2. PÕLVA MAAKONNA ÜLDISELOOMUSTUS

Pindala: 2164 km²

Elanike arv: 32 815 (seisuga 01.01.2005)

Keskmine asustustihedus: 15,2 in/km²

Maakond koosneb 14 omavalitsusüksusest: 13 vallast (Ahja, Kanepi, Kõlleste, Laheda, Mikitamäe, Mooste, Orava, Põlva, Räpina, Valgjärve, Vastse-Kuuste, Veriora, Värskä) ja 1 linnast (Põlva).

2.1. GEOGRAAFILINE ASEND

Põlva maakond asub Kagu-Eestis, hõlmates varasema Võrumaa põhjaosa, Tartumaa kaguserva ning Petserimaa Saatse ja Värskä ümbruse. Maakond ulatub Otepää kõrgustikust Lämmi- ja Pihkva järveni. Oma asendist tulenevalt külgneb Põlva maakond põhjast ja loodest Tartumaaga, kirdest Lämmi- ja Pihkva järvega, idast ja kagust Vene Föderatsiooni Pihkva oblastiga, lõunast ja edelast Võrumaaga, läänest Valgamaaga.

2.2. AJALOOLINE TAUST

Muistses Eestis kuulus praegune Põlvamaa Ugandi maakonda. Põlvamaa on olnud üks osa endisest Võru-, Tartu- ja Petserimaast. Suurem osa kuulus aga siiski Võrumaa alla. Võrumaa moodustas keskajal Tartumaaga ühise valitsuskonna – Tartu piiskopkonna.

Eesti eelmisel iseseisvusperioodil (1919—1940) kuulus Põlva kihelkond Võru maakonna koosseisu, asudes Põhja-Võrumaa keskosas piiratuna läänest Kanepi ja Urvaste kihelkonnaga, idast Räpina kihelkonnaga ning põhjast Tartumaa Võnnu kihelkonnaga. Lõunapiir puutus Võru–Petseri raudtee läheduses kokku Rõuge kihelkonnaga.

Enne rajoonide moodustamist Eesti NSVs kuulus valdav osa praegusest Põlvamaast Võrumaa koosseisu. 18. jaanuaril 1945 likvideeriti Petseri maakond ja liideti Võru maakonnaga endise Petseri maakonna Mäe vald ning Saatse ja Järvesuu valla osad.

Põlva rajoon moodustati 1. oktoobril 1950 tolleaegse Tartumaa Ahja ja Kiidjärve ning Võrumaa Kanepi, Kõlleste, Laheda, Mooste ja Põlva vallast. Moodustatud rajoon koosnes kahekümnest külanõukogust, rajoonikeskuseks oli Põlva asula.

1952. aasta kevadest 1953. aasta kevadeni kuulus Põlva rajoon Tartu oblasti koosseisu.

1959.aastal liideti Põlva rajooniga endise Otepää rajooni idaosa (Kooraste, Valgjärve ja Veski külanõukogu) ning 1961. aastal endise Räpina rajooni kesk- ja lõunaosa (Alaküla, Leevi, Linte, Mikitamäe, Satserinna, Suuremetsa, Veriora, Võõpsu ja Värska külanõukogu).

Põlva rajoon/maakond eksisteerib oma praegustes piirides muutumatult 1961. aastast. Põlva rajoon nimetati ümber Põlva maakonnaks 1990. aasta alguses.

Praegu on Põlva maakond territoriaalne üksus, kus on välja arendatud infrastruktuur, kujunenud koolide, lasteasutuste, tervishoiuasutuste, teede ja ametiasutuste võrk.

2.3. PÕLVAMAA UNIKAALSUSTEGURID

- Põlvamaal on kaunis ja puutumatu loodus.
- Tuntud looduskaunid kohad: Taevaskoda, Peipsi järv, Ahja jõgi, Piusa koopad, Meenikunno raba, Valgesoo raba jms.
- Loodusravi võimalused (Värska mineraalvesi ja muda, osoonirikkad männimetsad).
- Pärimuskultuur on elulaadi osa Setumaal.
- Maakond on Euroopa Liidu idavärv.
- Noor ja aktiivne rahvas maakonna keskses.

3. PROBLEEMID, VISIOON JA STRATEEGILISED EESMÄRGID

3.1. MAAKONNA PROBLEEMID

Põlvamaa kõiki eluvaldkondi mõjutavad üldised probleemid on järgmised:

- inimressurss – rahvastiku vananemine ja vähenemine, negatiivne iive, aktiivses tööeas ja –võimes elanike arvu langus, vähene potentsiaal (kriitiline mass) suuremahulisteks ettevõtmisteks;
- omavalitsuste ebahühtlane areng ja huvide killustatus;
- regionaalne tasakaalustamatus ja regionaalpoliitika nõrkus;
- kaugus keskustest, transpordisõlmedest ja turgudest (kvaliteetsete ühenduste puudumine, raskendatud ligipääs);
- avaliku ja erasektori investeringute nappus, riigi keskmisest madalamad sissetulekud;
- optimaalseks välja arendamata tehniline ja sotsiaalne infrastruktuur;
- hõre asustus teeb elu kallimaks ja teenused raskemini kättesaadavaks.

3.2. VISIOON 2020

Põlvamaa on parim paik elamiseks, töötamiseks ja puhkamiseks, mida arendame tasakaalustatult ja säästvalt. Põlvamaal väärtustame tervist, loovust, ettevõtlikkust, haritust, turvalisust, unikaalsust ja koostöövalmidust.

3.3. STRATEEGILISED EESMÄRGID

Maakonna arendamise keskmes on **inimene Põlvamaal**.

Põlvamaa arengukava strateegilised eesmärgid

1. Igakülgsest arenev inimene.

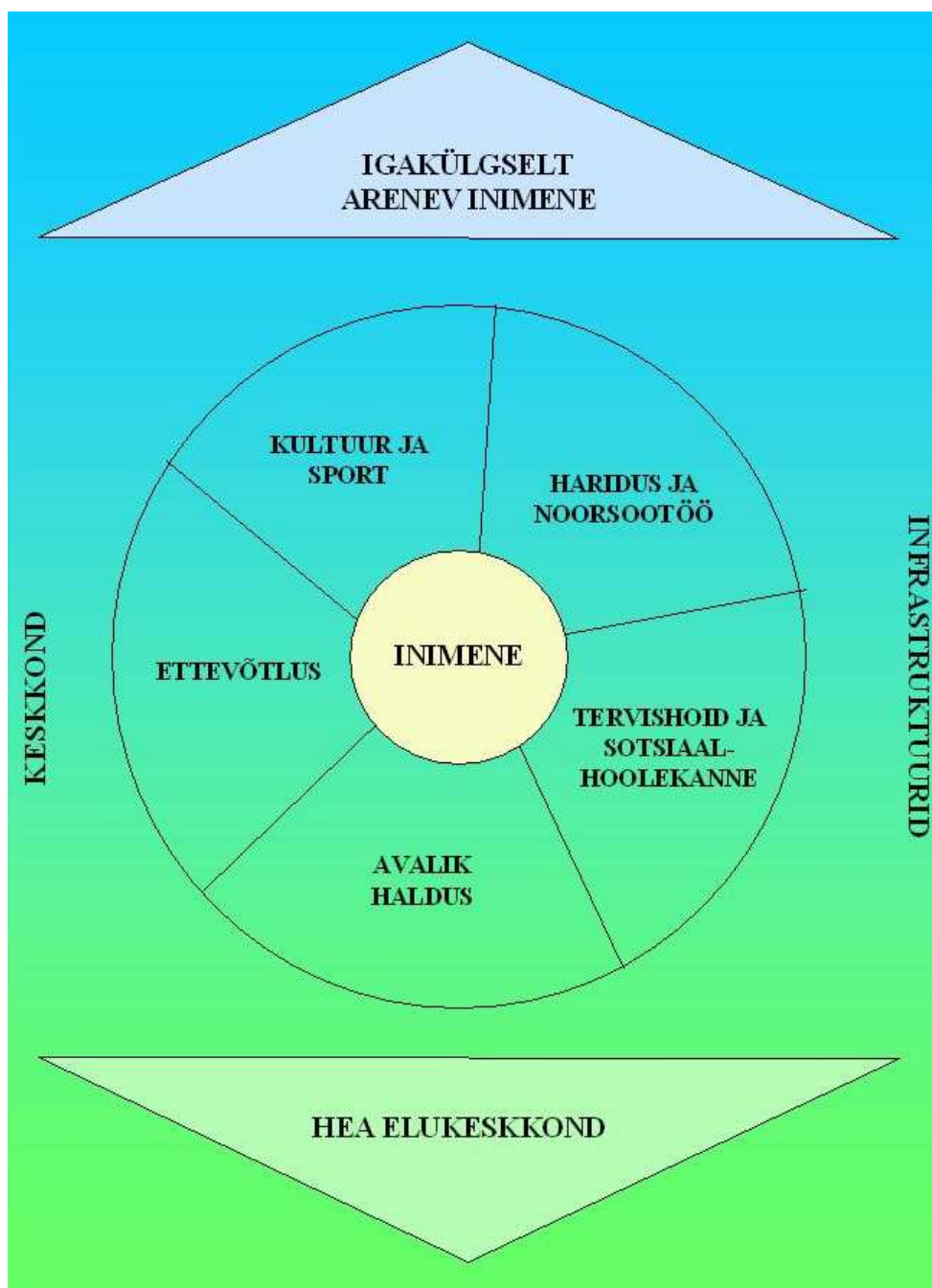
Selleks

- toetame ettevõtlikkust ja omaalgatust;
- väärtustame enesearendamist ja elukestvat õppimist;
- tunnustame inimest.

2. Hea elukeskkond.

Selleks

- loome mugavad ja turvalised tingimused elamiseks, töötamiseks ja puhkamiseks;
- tagame võimalused konkurentsivõimeliseks hariduseks ja elukestvaks õppeks;
- hoiame looduskeskkonda;
- kindlustame kvaliteetse infrastruktuuri ja tugiteenused;
- aitame kaasa maakonna hea maine kujunemisele.

Põlva maakonna strateegilisi eesmärke toetab Eesti regionaalarengu strateegias 2005–2015 sõnastatud riigi regionaalpoliitika meetmestik – **inimese põhivajaduste parem tagatus igas Eesti paigas** ning selle saavutamiseks vajalikud tegevused:

- inimeste liikumisvõimaluste parandamine;
- elukeskkonna parema kvaliteedi ja kõrgema heaolu tagamine;
- töö, hariduse, erinevate teenuste ja eneseteostusega seotud valikuvõimaluste suurendamine ja ühtlustamine.

II VALDKONDADE ARENGUSUUNAD

4. VALDKONNA ISELOOMUSTUS JA ARENGUSUUNAD

4.1. HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ

4.1.1. Üldine olukord

Põlva maakonnas on 27 üldhariduskooli, neist 7 algkooli, 14 põhikooli (sh toimetulekukoolina erivajadustega lastele mõeldud Roosi Kool Põlvas) ja 6 gümnaasiumi/keskkooli kokku 4352 õpilasega. Kogu Eesti õpilastest moodustab see 2,5 protsenti.

Maakonna väikseim kool on 1 õpilasega Leevi Algkool ja suurim 967 õpilasega Põlva Ühisgümnaasium. Põhikoolidest üks on Waldorf-pedagoogikale tuginev erakool (Johannese Kool Rosmal).

Alushariduse omandamist ja päevahoidu pakuvad 17 lasteaeda kokku 940 lapsele.

Põlvamaal on enamik põhikooli lõpetanutest edukad oma edasisel haridusteel. Neist 47 protsenti lõpetab gümnaasiumi kodumaakonnas, ligi 10 protsenti Tartus ja 7 protsenti mujal Eestis. 18 protsenti siinsetest põhikooli lõpetanutest omandab kutsehariduse.

Kutseõpet on võimalik saada Räpina Aianduskoolis, kus õpitakse aiandust, haljastust, õmblemist, maastikuehitust, biotehnoloogiat ja keskkonnakaitset. Kutseõpet pakub koostöös Võrumaa Kutsehariduskeskusega ka Põlva Keskkool, kus õpetatakse turismikorraldust, puidu- ja metallitöötlemist ning ärikorraldust. Kutsealaseks nõustamiseks on loodud Põlva Kutsenõustamiskeskus.

Täiskasvanute õppe peamiseks organiseerijateks maakonnas on KEA Põlva õppekeskus, Räpina Vabahariduse Ühendus ning J. Hurda nimeline Põlva Rahvahariduse Selts.

Põlvamaal on 5 huvikooli – Põlva Kunstikool, Põlva Spordikool ning Põlva, Räpina ja Värska muusikakool – ning tegutseb 7 avatud noortekeskust. Lisaks on noortele loodud mitmed kogunemiskohad, millest edaspidi võivad välja kasvada avatud noortekeskused.

Noorsoo-organisatsioonid on maakonnas väikesed, esindatud on skaudid ja gaidid, ELO, Punase Risti noored ning arvukamana Kodutütred ja Noored Kotkad. Põlvamaa Õpilasmalev pakub suvist tööd ning huvitavat tegevust enam kui 300-le noorele.

Maakonna koolides töötab ühtekokku 20 huvijuhti, kes koordineerivad ringide tööd, ürituste korraldamist ja teisi tunniväliseid tegevusi. Enamikus koolides on õpilasmavalitsused. Korraldatakse mitmeid traditsioonilisi maakondlikke üritusi. Loodud on maakondlik noortekogu. Erinorootööd koordineerib Põlva Maavalitsuse alaealiste komisjon.

4.1.1.1. Tugevused

- Suhteliselt turvaline õpikeskkond
- Maakonna maine paranemine
- Välja kujunenud huvikoolide võrgustik
- Optimaalse koolivõrgu olemasolu, kool kodu lähedal
- Eri astmetega koolide olemasolu (lasteaed-alkool, põhikool, gümnaasium jne)
- Väike kool võimaldab isiksuskeskset õpetamist ja lapse arendamist
- Head ja mitmekesised sportimisvõimalused, propageeritakse tervislikke eluviise
- Õpilasmaleva olemasolu
- Lapsed saavad lasteaedades tugeva alushariduse
- Õppetöö toimub hommikuti, ainult ühes vahetuses
- Koolides on olemas õppe- ja kasvatustööks vajalikud tingimused
- Maakonna raamatukogude hea tase
- Edukalt töötavad pedagoogid, kes on huvitatud pidevast enesetäiendamisest
- Kutsenõustamiskeskuse olemasolu ja hea toimimine
- On olemas kvalifitseeritud õpetajate kaader
- Põhikoolide lõpetanud on konkurentsivõimelised
- Olümpiaadide ja konkursside järjepidev toimumine
- 7 avatud noortekeskust
- Suunatud täiskasvanute koolitus ja vabaharidus
- Räpina Aianduskooli olemasolu ja konkurentsivõimelisus
- On loodud eelkutseõppe pretsedent

4.1.1.2. Nõrkused

- Võimekad õpilased lahkuvad teiste maakondade koolidesse
- Mitte-riigipalgaline pedagoogiline kaader on alatasustatud (lasteaiad, huvijuhid, ringijuhid jmt)
- Noorte inimeste lahkumine maakonnast
- Koostöö vähesus ja koostöösüsteemi puudumine erinevate valdkondade vahel (haridus, sotsiaaltöö, tervishoid, noorsootöö, tööhõive jne)
- Maakonnas on puudunud ühtne hariduskontseptsioon (puudub ka riiklik)
- Mitte kõik õpetajad ei tee tööd missioonitundega
- Koolidel ja lasteaedadel piiratud materiaalsed võimalused
- Põhikoolijärgse kutsehariduse vähene kättesaadavus
- Mõne aine õpetajate puudus ja nõrkus

4.1.1.3. Võimalused ja eeldused

- Tartu kui ülikoolilinna lähedus
- Koolide maine tõstmine, positiivne kajastus meedias

4.1.1.4. Ohud ja takistused

- Noorte huvide muutus, kooliväliste ahvatluste kasvamine
- Raskused infoühiskonnas hakkamasaamisega
- Meelemürkide levik
- Eetikanappus ühiskonnas
- Koolidel ja lasteaedadel piiratud materiaalne baas
- Ühtse hariduskontseptsiooni puudumine
- Pearahasüsteem ei soosi väikeseid koole

4.1.2. Probleemid

- Sündimuse madalseis tingib jätkuvalt koolivõrgu muutusi
- Hariduspoliitikast tulenevalt on koolide peamiseks sihiks riigieksamite edukas läbimine, mitte tingimuste loomine noorte mitmekülgseks arenguks
- Valdade vaheline vähene koostöö takistab oluliselt hariduskorraldust ja noorsootegevuse arengut maakonnas

- Kohalikud omavalitsused ei ole noorsootööd ja -tegevust sihipäraselt planeerinud ning järjepidevalt arendanud
- Noorsootöö ja noorte huvide ebapiisav kooskõla
- Noorte vähene kaasatus neid puudutavate otsuste tegemisel
- Noorte nõustamis- ja teavitamisteenuse piiratud kättesaadavus
- Noorte probleemne, seadusi rikkuv käitumine
- Noorte töökasvatuse ebapiisav süsteemsus
- Maanoorte raskendatud pääs ringidesse ja ühisüritustele
- Rahvusvahelise noorsootöö vähene koordineeritus
- Noorsootöötajate ebapiisav kvalifitseeritus ja vähene tunnustamine
- Noorte uuringute puudumine
- Infomüra segab vajaliku teabe kättesaadavust
- Noorsootöö võrgustiku hõredus

4.1.3. Visioon 2020

Põlva maakonnas on head tingimused laste ja noorte mitmekülgseks arenguks. Haridusasutustes on isiksust arendav ja koostööd soosiv turvaline õppekeskkond, mis kujundab laste õpimotivatsiooni ning võimaldab omandada võimetekohast ja konkurentsivõimelist haridust.

4.1.4. Üldeesmärk

Lapse arenguks soodsa keskkonna loomine. Põlvamaal kooli lõpetav noor on ette valmistatud õpingute jätkamiseks või sisenemiseks tööjõuturule; ta on inimene, kes omandatud teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushinnangute ja käitumisnormide abil suudab väärikalt toime tulla isiksusena, ühiskonna liikme ja kultuurikandjana.

4.1.5. Eesmärgid ja lahendused

Eesmärk 1: Maakonna optimaalne koolivõrk

Alaesmärk 1: Säilinud on maksimaalne võimalik arv algkoole

Algkoolid asuvad võimalikult lähedal kodule, lapse koolitee pikkus ei ületa ajaliselt 30 minutit.

Lahendused

- Võimalike tulevikuvajaduste põhjalik analüüsimine
- Vähese õpilaste arvuga põhikoolide algkoolideks muutmise
- Vajadusel ja võimalusel suurte koolihoonete asendamine sobivatega

Alaesmärk 2: Koolide maine tõus

Lahendused

- Koolide kodulehtede nõuetele vastavaks muutmise ja infoallikaks kujundamine
- Osalemine olümpiaadidel, konkurssidel, võistlustel
- Koolide ja õpilaste saavutuste kajastamine meedias
- Õpetajate ja õppe kvaliteedi tõstmise
- Koolide materiaalse baasi jätkuv kaasajastamine
- Kvaliteetse kutsehariduse tagamine
- Maavanema kirjandivõistluse ja teiste taoliste maineürituste jätkamine

Alaesmärk 3: Maakonna ühtne haridusruum

Akadeemilisele kõrgharidusele orienteeritud gümnaasium Põlvas ning rakendusharidusele orienteeritud gümnaasiumiharidus Põlvas, Rāpinas, Vārskas ja Kanepis.

Lahendused

- Omavalitsuste Liidu juurde hariduse ja noorsootöö töögrupi moodustamine
- Omavalitsuste vaheline kokkuleppe ühtse koolivõrgu arendamiseks
- Omavalitsused sõlmivad lepingu, mis tagab maakondliku tähendusega noorsootöösutuste, õpilasmaleva ning ühisürituste ühise ja kindla rahastamise

Alaesmärk 4: Tunnustust leiavad kõik seda väärivad inimesed

Lahendus

- Tunnustamise ühtse korra väljatöötamine nii asutuse, omavalitsuse kui ka maakonna tasandil

Eesmärk 2: Noorte mitmekülgne areng

Alaesmärk 1: Koolide sõltuvus riigeksamitest on vähenenud

Lahendus

- Riigeksamite vabatahtlikuks muutmise taotlemine

Alaesmärk 2: Mitmekülgset huvitegevuse võimalused

Sõltumata elukohast on tagatud osavõtuvõimalused huvikoolidest, ringidest ja ühisüritustest.

Lahendused

- Omavalitsuste poolt mitmekülgselt huvitegevuseks vajalike tingimuste loomine ja arendamine
- Kooliõppekavades mitmekülgselt arendavate valikainete kasutamine
- Õpetajate ja noorsootöötajate täiendkoolitamine, mis aitab omaks võtta uut haridusparadigmat ning nüüdisaegseid õpetus- ja kasvatusmeetodeid
- Ürituste plaani täpne ja varajane koostamine
- Ringitundide piisav (võrdsetel alustel ainetundidega) finantseerimine
- Bussiringide paikapanelul huvitegevusega arvestamine

Alaesmärk 3: Kindlustatud on huvikoolide areng

Lahendused

- Praeguste huvikoolide arendamine: Põlva, Räpina ja Värskas muusikakool, Põlva Kunstikool ja Põlva Spordikool; mujal huvitegevuse koondumine kultuuriasutustesse (klubid, seltsid, raamatukogud) või koolide juurde
- Huvihariduse arendamiseks erinevate initsiatiivide toetamine
- Koos teiste maakondadega riigi 1/3 suuruse osaluse taotlemine huvikoolide kohamaksu katmisel
- Huvikoolide materiaalse baasi kaasajastamine

Eesmärk 3: Kohalike omavalitsuste tihedale koostöövõrgustikule toetuv eesmärgistatud noorsootöö

Lahendused

Alaesmärk 1: Toimib mitmekülgne noorsootöötajate koostöö

- Noorsootöötajate nõukogu kooskäimine maakonna tasandil
- Informatsiooni vahendamine, arutelud listides

- Mujale õppimaläinutega sidepidamine

Alaesmärk 2: Igas omavalitsuses on tööl vähemalt üks ametnik, kelle üheks põhiülesandeks on noorsootöö

Lahendused

- Omavalitsuste poolt selgete sihtide ja kavade väljatöötamine noorsootöö edasiseks arenguks ning noorsootöö ja –tegevuse põhjalikum käsitlemine arengukavades
- Omavalitsustöötajate ja volikogude komisjonide liikmete koolitamine

Alaesmärk 3: Õpilasmavalitsused töötavad kõigis gümnaasiumides ja põhikoolides, kõigis omavalitsustes käib nõuandva koguna koos noorte parlament, maakonna tasandil töötab nõuandva organina Põlvamaa Noortekoda

Lahendused

- Suuniste väljatöötamine ja eestvedajate koolitamine
- Õpilasmavalitsuste töö aktiveerimine
- Omavalitsustes noortevolikogude ja maakonna noorteparlamendi loomine
- Noorsoouuringud on aluseks edasise töö kujundamisel
- Noorteorganisatsioonide liikmeskonna kasvamine

Eesmärk 4: Süsteemne karjäärinõustamine

Alaesmärk 1: Nõustamis- ja teavitamisteenus on kõigile kättesaadav

Lahendused

- Maakonnas ühtne reeglistiku loomine noorte nõustamis- ja teavitamisteenusele
- Põlva Kutseõustamiskeskuse ülesannetes ja piisavamas rahastamises kokkuleppimine
- Kutsealase eelkoolituse ja erinevate elukutsetega tutvumise laialdasem kasutamine
- Toimib kutsehariduse süsteem, huviala- ja täiendkoolitus
- Õpilasmaleva kasvamine, töö pakkumine 400 õpilasele
- Õppetöövälise tegevusvõimaluse pakkumine

Alaesmärk 2: Kutseõpe on kättesaadav

Lahendused

- Kutseõppe võimaluste parem tutvustamine (tutvustavad teemapäevad koostöös ettevõtjatega, varjupäevad, töökohtadega tutvumine jms)

- Põhikoolijärgse kutseõppe võimaldamine
- Laialdaste võimaluste pakkumine täiskasvanute täiend- ja ümberõppeks
- Räpina Aianduskool on juhtiv keskastme aiandusspetsialistide koolituskeskus kogu Eesti tarbeks
- Kutseõppe materiaalse baasi kaasajastamine
- Restaatorite koolituse õppetöökodade rajamine Mooste mõisakompleksi
- Täiskasvanute ja noorte restaatorite kutseõpe Moostes

Alaesmärk 3: Noorte seadusi ning käitumis- ja kõlblusnorme arvestavam käitumine

Lahendused

- Noortele erinevate tegevusvõimaluste pakkumine
- Alkoholi jm meelemürkide kättesaadavuse vähendamine
- Pidude korraldamisel selgem formaat ja seadustest kinnipidamine
- Pedagoogide kasvatuslike oskuste arendamine
- Noorsootöötajate kvalifitseerituse tõstmine
- Vajadusel õpilaskodude rajamine
- Põlva Maavalitsuse alaealiste komisjon koordineerib maakonna erinoorsootööd
- Kõigis omavalitsustes töötab vähemalt üks avatud noortekeskus, kus vajadusel leitakse ka ruumid noorsooühingutele
- Seikluskasvatusemetoodika jõudmine koolidesse ning selle rakendamine
- Lapsevanemate koolitamine
- Koolikohustuse täieliku täitmise tagamine

Alaesmärk 4: Noored ja täiskasvanud oskavad orienteeruda informatsioonitulvas

Lahendus

- Koolitus ja nõustamine õpetajatele, noortajuhtidele ja noortele

Eesmärk 5: Mitmekesised võimalused alushariduseks

Alaesmärk 1: Kooli minekuks on kõik lapsed omandanud alushariduse

Lahendused

- Kõigile soovijaile lasteaiakoha võimaldamine
- Olemasolevate lasteaedade säilitamine
- Vajadusel erinevate lastehoiu vormide kasutamine
- Integreerida erivajadustega lapsed võimalusel tavarühma

Alaesmärk 2: Õppimiseks ja kasvamiseks on loodud esteetiline ja kaasaegne keskkond

Lahendused

- Lasteaedade materiaalse baasi nüüdisajastamine (infotehnoloogia, mänguväljakud)
- Õppe- ja mänguvahendite uuendamine

4.2. KULTUUR JA SPORT

4.2.1. Üldine olukord

Rahvakultuuri põhi on Põlvamaal tugev, just siin sündis eesti laulupidude traditsioon. Traditsiooniks on saanud rahvamuusika kaasaegse interpreteerimise festival FolkFest, rahvusvaheline noortetantsu festival Vikkel-Fest ja lasteaialaste folkloorifestival "Kes aias" ning Põlvamaa laste ja noorte folkloorilaager.

Põlvamaa kultuuri kõige omapärasemaks ja ehedamaks nähtuseks on seto pärimuskultuur ja seda viljelevad folkloorirühmad ning teised kollektiivid.

Oma osa Põlvamaa kultuuri järjepidavusse ja säilimisse annavad 34 nüüdisaegset raamatukogu ja viis suuremat muuseumi. Kunsti vallas tegutsevad Põlva Maarja Galerii ning Moostes asuv külalisstudio.

Põlva maakonna keskseks spordiorganisatsiooniks on Põlva Maakonna Spordiliit, mis koordineerib ja korraldab nii täiskasvanute kui ka noorte sporditegevust. Spordiliitu kuulub 30 liikmesklubi.

Maakonnas korraldatakse täiskasvanute ja (kooli)noorte meistri- ja karikavõistlused paljudel spordialadel ning toimuvad iga-aastased tali- ja suvemängud. Kohalike ja ülemaakonnaliste spordiürituste kõrval korraldavad klubid ka üle-eestilisi ja rahvusvahelisi võistlusi.

Maakonnas on 130 spordiehitist. 2003. aastal valmis rahvusvahelistele nõuetele vastav spordimängude saal Põlva Mesikäpa Hall, mis annab uusi võimalusi maakonna spordi arendamiseks. 2004. aasta valmisid kaasaegne võimla Oravale ning kunstmurukattega jalgpalliväljak Põlvasse. 2005. aastal avas ukсед Ahja võimla.

Samuti pakuvad siinsed metsad ja veekogud hulganisti võimalusi tervisespordiks, seetõttu on paljudes valdades olemas ka märgistatud terviserajad.

4.2.1.1. Tugevused

- Mitmekesine ja unikaalne kultuuripärand
- Regioonile omane inimeste väärtushinnangute süsteem
- Setumaa, kus pärimuskultuur on veel elulaadi osaks
- Kultuuriasutuste (raamatukogud, muuseumid ning kultuuri- ja rahvamajad), spordibaaside ning vabaõhulavade võrgustik, omavaheline sünergia
- Mitmeotstarbeliste külakeskuste tekkimine ja arenemine

- Hästitoimiva spordi katusorganisatsiooni, Põlva Maakonna Spordiliidu olemasolu
- Spordi organiseeritud klubiline tegevus, toimiv kalenderplaan ja võistlussüsteemi olemasolu
- Harrastusspordi populaarsus, head eeldused liikumisharrastusega tegelemiseks looduses
- Kvalifitseeritud kaader, erineva tasemega kultuurisündmuste ja spordivõistluste korraldamise kogemused (traditsioonid)
- Sihtasutuse Põlvamaa Kultuur edukas töö
- Maakondlikud rahvakultuuri kollektiivid
- Eripalgeline ja tuntud muuseumivõrgustik
- Maakonna eripära arvestav kultuurikalender
- Raamatukogude väljakujunenud teeninduspiirkonnad
- Raamatukogude ja külakeskuste muutumine avatud kultuuri-, haridus- ja infokeskusteks
- Maakonna paranev maine
- Koduuurimise ja kodulookogumike avaldamise traditsioonid
- Lasteaedade ja koolide osalemine kultuuri- ja spordikorralduses
- Laste ja noorte osalemine folklooriliikumises

4.2.1.2. Nõrkused

- Kultuuripärandi, eriti muuseaalide, säilitamise tingimuste nõuetele mittevastavus, ebaühtlus (ei taga materiaalse pärandi säilimist)
- Kultuuri- ja spordi infrastruktuuri tehniline ja moraalne vananemine, suur investeringute vajadus nende nüüdisajastamiseks
- Kultuuri lihtsustatud käsitlemine ja sellest tulenev vähene käsitlemine maakonna arengueeldusena
- Nõrk koostöö kultuuri- ja spordikorralduse eri tasandite ja osapoolte vahel (maakond, omavalitsused, omaalgatus ja spetsialistid)
- Kokkulepete puudumine kultuuri- ja spordivõrgustike optimaalsemaks muutmiseks ning suurema sünergia ja koostöö saavutamiseks
- Põlva linna kui maakonnakeskuse väike osa maakonna kultuurikorralduses
- Kultuuri- ja spordikorralduse nõrk ja lühiajaline eesmärgistamine

- Kultuuri- ja spordiasutuste ning omaalgatuslike ühenduste nõrk varustus tegevuseks vajalike nüüdisaegsete vahenditega
- Vähe motiveeritud ja kvalifitseeritud kultuuri- ja spordispetsialiste
- Spetsialistide ning andekate loojate ja sportlaste lahkumine maakonnast
- Spetsialistide ja aktiivi motiveerimise ning tunnustamise süsteemi nõrkus
- Riigi keskmisest madalam töötasu ja suurem tööpinge
- Vähe hinnalt ja toimumiskohalt sobivaid koolitusvõimalusi spetsialistidele
- Maakondliku rahvakultuuri keskseltsi puudumine, maakondlike rahvakultuuri kollektiivide tegevuse nõrk planeerimine ning juhuslik rahastamine
- Vähene tippspordile orienteerituse tase ja langenud võistlusspordi saavutuste tase
- Rahvusvaheliste ja üleriigiliste võistluste ning kultuurisündmuste korraldamiseks vajaliku toetava infrastruktuuri nõrkus
- Vaimsusele, loovusele, oma identiteedile, eneseteostusele ja tervislike eluviiside laienemisele suunatud propaganda vähesus
- Kehaline kasvatus on koolides vähe väärtustatud, tihti puuduvad tingimused tundide vajalikul tasemel läbiviimiseks
- Lasteaedade ja koolide vähene osalemine pärimuskultuuriga tutvumisel, selle õpetamisel ja laulupeoliikumises
- Kodu-uurimistoimkonna puudumine, kodu-uurimise juhuslik toetamine ja rahastamine
- Püsivategevuste rahastamise vähenemine, projektipõhisuse suurenemine
- Raamatukogude fondi täiendamiseks ning ajalehtede ja ajakirjade tellimiseks vajalike vahendite nappus
- Massikultuuri ületähtsustamine
- Professionaalse kultuuri vähene kättesaadavus
- Loovusõpetusega huvikoolides õppimise vähene kättesaadavus, koolide nõrk nüüdisaegsete pillidega ning muude vahenditega varustus
- Entusiastide väsimine

4.2.1.3. Võimalused ja eeldused

- Infotehnoloogia areng, parem kättesaadavus
- Üleriigilise kultuuri- ja spordiinfo laienemine, parem kättesaadavus
- Riigi kultuuri- ja spordipoliitika orienteeritus omakultuurile, harrastusspordile ja liikumisharrastusele
- Valdkondi reguleerivate seaduste nüüdisajastamine ja sellele kaasaaitamine
- Spetsialistide üleriigilise atesteerimis- ja töötasustamissüsteemi teke
- Regionaalse omapära ja maakonna arengueelistuste arvestamine riiklike investeeringute eraldamisel
- Elukestva õppe põhimõtete seadustamine
- Teemaplaneeringu “Sotsiaalne Infrastruktuur” valmimine ja tegelik rakendumine

4.2.1.4. Ohud ja takistused

- Tarbimisel põhinevate massikultuuri väärtushinnangute jõuline levik
- Raskendatud juurdepääs täiendkoolitusele (nii materiaalsel kui logistilistel põhjustel)
- Rahvakultuuri seaduse puudumine
- Looduslike tingimuste sesoonsus
- Riigi ja kohalike omavalitsuste rolli ebaselgus, sellest tulenev alarahastamine
- Vaimsuse madal väärtustamine ühiskonnas
- Valdkondade sõltuvus poliitilistest otsustest tingitud muutustest
- Haldus- ja koolivõrgu kultuuri- ja spordikorraldust mitte arvestav reform
- Rahvuslike põhiväärtuste kujundamise ja kehalise kasvatuse vähene väärtustamine riiklikes õppekavades
- Maakonna eripära arvestava riikliku regionaalpoliitika puudumine
- Riigi toetatav ning vaimsust kandev professionaalne kultuur ei ole kättesaadav
- Kaugus keskustest ei võimalda tihti osaleda üleriigilistes võistlus- ja konkursisüsteemides

4.2.2. Probleemid

- Spetsialistide vähesus ja madal motivatsioon
- Moraalselt ja füüsiliselt vananenud infrastruktuur, võimaluste vähesus selle renoveerimiseks
- Eesmärgistatud (inimeste väärtushinnangutele ja identiteedile suunatud) ning teiste eluvaldkondadega seotud kultuuri- ja spordipoliitika nõrkus
- Nüüdisaegsete kultuuri- ja spordivahendite vähesus, regiooni elanikkonna väike ostujõud
- Väga erinev ja riiklikult reguleerimata töötasustamise süsteem
- Liiga suured ootused olemasolevatele töötajatele ja aktiivile
- Pärimuskultuuri ja muuseumide nõrk side haridussüsteemi ja kogukonnaga
- Raskused materiaalse kultuuripärandi säilimise kindlustamisel

4.2.3. Visioon 2020

Põlvamaa – unikaalsete kultuuritraditsioonidega täisväärtusliku elu kants, kus väärtustatakse keskkonda, tervist, eneseteostust, loovust, avatust, rahvuslikke püsiväärtusi, innovaatsilisust, ja koostööd ning luuakse neist tulenevaid väärtushinnanguid.

4.2.4. Üldeesmärk

Demokraatlikele, rahvuslikele ja Põlvamaa väärtustele tugineva inimeste väärtushinnangute süsteemi ning elustiili kujundamine maakonnas.

4.2.5. Eesmärgid ja lahendused

Eesmärk 1: Kultuuri- ja spordikorralduse eri tasandite süsteemne areng, koostöö ja neisse valdkondadesse investeerimine

Omaalgatuslike seltside ja klubide, kultuuri- ja spordiasutuste, omavalitsuste, maakonna ja riigi tasandi avatus, infovahetus ja koostöö arengukavade koostamisel, investeringute kavandamisel ja taotlemisel ning kultuuri- ja spordikorralduses.

Alaesmärk 1: Maakonna kultuuri- ja spordi arengu ning korralduse ühtne ruum

Lahendused

- Põlvamaa Omavalitsuste Liidu kultuuri-spordikomisjoni moodustamine ja tööerakendamine
- Omavalitsuste kultuuri- ja spordispetsialistidele, ametnikele, poliitikutele, maavalitsuse spetsialistidele ning omaalgatuslike ühenduste esindajatele valdkonna avaliku halduse arengu kavandamise alase koolituse planeerimine ja korraldamine
- Maakonna kultuuri koostöökoja loomine
- Maakondlike rahvakultuurikollektiivide töö kindlustamine ja laiendamine
- Rahvakultuurikollektiivide ja olulisemate rahvakultuurisündmuste mitmepoolse rahastamise süsteemi loomine
- Kultuuri- ja sporditöötajate ning aktiivi tunnustamise süsteemi täiustamine
- SA Põlvamaa Kultuur tegevuse edasiarendamine vastavalt selle põhikirjale maakonna identiteedi kujundajaks ja hoidjaks
- Võimaluste piires osalemine kultuuriministeriumi arengukavade, riiklike programmide ja teiste kohaliku kultuuri- ja spordikorraldust mõjutavate normdokumentide koostamises; kinnitatud dokumentide kiire tutvustamine maakonnas

Alaesmärk 2: Investeeringute vajaduse selgitamine, pingeridade ja rahastamisskeemide kokkuleppimine

Lahendused

- Riiklikke investeeringuid vajavate kultuuri- ja spordiobjektide nimekirja täiendamine nii, et selles oleks kajastatud kõik kavandatavad objektid
- Regionaalsete tervisespordikeskuste rajamise jätkamine (lõpetamine Mammastes, alustamine Värskas ja järgmiste kokkuleppimine)
- Kohalike kõigile kättesaadavate tervisespordi rajatiste vajaduse selgitamine ja nende rajamise mitmepoolse rahastamise süsteemi loomine

Eesmärk 2: Raamatukogud kui avatud info-, kultuuri- ja hariduskeskused

Alaesmärk 1: Säilitada raamatukogude võrk ja teeninduspiirkonnad nii, et raamatukoguteenus on kõigile kättesaadav

Lahendused

- Maakonna raamatukogude renoveerimise ja nüüdisajastamise kava loomine
- Raamatukogude võrgu kasutamise analüüs

Alaesmärk 2: Raamatukogude teavikutega varustatus mahus, mis tagab inimestele kodanikuühiskonna toimimiseks vajaliku info; eesti algupärase ja välismaise väärtkirjanduse ning teatmeteoste kättesaadavuse kõigis raamatukogudes

Lahendused

- Raamatukogude teavikutega varustamise analüüs
- Raamatukogude teavikutega varustamine aastas vähemalt 60 krooni eest elaniku kohta ja selle summa suurendamine vastavalt elukalliduse ja teavikute hinna tõusule

Eesmärk 3: Maakonna väärtusi ja identiteeti kandev pärimus- ja rahvakultuuri korraldus

Alaesmärk 1: Maakonna muuseumivõrgu väljaarendamine ja tegevuse koordineerimine

Lahendused

- Maakonna muuseumide koostööorgani loomine ja SA Põlvamaa Muuseumid loomise võimaluste läbitöötamine
- Põlvamaa muuseumide tegevuskavade ja tööplaanide omavahelise kooskõlastamise süsteemi loomine
- Erinevate maakonna eripära tutvustavate kaasaegsete ning atraktiivsete pedagoogiliste programmide rakendamine koostöös koolidega
- Maakonna kodu-uurimistoimkonna loomine Põlva Talurahvamuseumi juurde
- Muuseumide hoiutingimuste normikohasteks muutmine
- Muuseumide kogumis- ja uurimistöö ning näituste planeerimine ja koordineerimine ning korraldamine arvestades maakonna eripära, väärtusi ja kultuuripärandit

Alaesmärk 2: Rahvakultuuri võrgustik ja -kalender

Lahendused

- Eri tasandite (kohalik, omavalitsus, regioon ja maakond) rahvakultuuri asutuste võrgustiku ning selle eesmärkide selgitamine ja kokkuleppimine, ühtse rahvakultuuri kalendri loomine ja haldamine

- Peamiste laulupeoliikumises osalejate esindajatest koosneva alaliselt tegutseva maakonna laulupeotoimkonna loomine (kollektiivid, spetsialistid, koolid ja kultuuriasutused, omavalitsused, Põlvamaa Omavalitsuste Liit ja maavalitsus)
- Laulupeoliikumises osalevate ja teiste rahvakultuurikollektiivide toetamissüsteemi loomine
- Folklooriõppe ja -harrastamise propageerimine ja laiendamine (lasteaedades, koolides, omaalgatuslikes ühendustes ja kultuuriasutustes)

Alaesmärk 3: Maakonna kultuuritöötajate tegelikest vajadustest tulenev koolitussüsteem koostöös Rahvakultuuri Keskuse, keskseltside, maakonna rahvakoolide ja teiste partneritega

Lahendus

- Koolitusvajaduste väljaselgitamine ja koolituste korraldamine

Eesmärk 4: Vaimsuse areng ning uued ja atraktiivsed projektid

Alaesmärk 1: Professionaalne kultuur on kõigile kättesaadav

Lahendused

- Maakonda teenindava kontserdi-, etendus-, näituste- ja messikeskuse asukoha ning tegevuspõhimõtete kokkuleppimine ja väljaarendamine
- Maakonna olulisematesse tõmbekeskustesse kutseliste teatrite etendusi vastu võtta võimaldavate saalide rajamine
- Muusika- ja kunstikoolide ning vastavate juhtivate kollektiivide laiem lülitamine vaimsust kandvate kultuurisündmuste korraldamisse ning muusika- ja kunstipropagandasse

Alaesmärk 2: Kunstikeskuste tugevdamine ja nende näituste korraldamise kohtade laiendamine

Lahendused

- Mooste Külalisstuudio teise etapi väljaarendamine
- Maarja Galerii ning Mooste Külalisstuudio näitusetegevuse laiendamine teistesse maakonna keskustesse
- Pokumaa väljaehitamine ja rakendamine Võru- ja Põlvamaa piiril

Alaesmärk 3: Koostööprojektide ellukutsumine ja rahastamine

Lahendused

- Koostööprojektide algatamine ja arendamine maakonna välispartneritega
- Toetusüsteemi loomine uutele ja innovaatilistele kultuuri- ja spordiprojektidele

Eesmärk 5: Liikumisharrastus ja sport kui elustiili osa

Alaesmärk 1: Spordi- ja liikumisharrastuse süsteemi areng

Lahendused

- Spordiklubide tegevuse laiendamine kõigisse omavalitsustesse, nende organisatsioonilise ja materiaalse toetamise edasiarendamine
- Tugevdada Põlva Maakonna Spordiliidu kui maakonna spordi ja liikumisharrastuse koordinaatori ning kompetentsikeskuse tegevust ja suurendada selle finantseerimist
- Soodustada sportimist looduses ja välisrajatistes, tagades nende paikade säästlik ja loodushoidlik kasutamine
- Toetada eraalgatust spordirajatiste rajamiseks ja tegevuse korraldamiseks

Alaesmärk 2: Spetsialistide ja aktiivi motiveerimine

Lahendused

- Kvalifitseeritud spordikaadri töötasustamise põhimõtete väljatöötamine ja rakendamine vastavalt kutsekvalifikatsiooni astmetele
- Spordiaktiivi koolitusvajaduse väljaselgitamine ja koolituse korraldamine koostöös spordiklubide, Eesti Olümpiakomitee ja teiste partneritega
- Spordi ja liikumisharrastuse alase välissuhtlemise edasiarendamine

Alaesmärk 3: Spordikalendri täiustamine ja järelkasvu kindlustamine

Lahendused

- Maakonna spordiürituste kalendri täiustamine ja laiem propageerimine
- Jätkata koordineeritud tööd liikumisharrastusalase mitmepoolse koostöölepe edasiarendamiseks ja seda toetava rahastamiskeemi täiustamiseks
- Jätkata kehalise kasvatus ja spordiringide tähtsustamist koolides, pidada noortesporti prioriteediks

Eesmärk 6: Nüüdisaegsed ja arenevad seadused

Alaesmärk 1: Vastastikune infovahetuse ja lahenduste pakkumise süsteem Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumitega.

Lahendused

- Informeerida lahendamist vajavatest probleemidest Valitsust ja ministeeriume, neid probleeme põhjendada.
- Pakkuda lahendusi järgmiste seaduste vastuvõtmiseks või täiendamiseks:
 - rahvakultuuriseaduse vastuvõtmine;
 - rahvaraamatukogude seaduse täiendamine nii, et oleks fikseeritud riigi ja omavalitsuste kohustused teavikutega varustamisel;
 - omaalgatuse toetussüsteemi loomine (maksuseaduste täpsustamine, tegevustoetuste kord, avalike teenuste osutamise rahastamine jne);
 - riiklike investeeringute või omavalitsuste tulubaasi suurendamine kultuuri ja spordi normaalse arengu tagamiseks, arvestades elukalliduse ja ehitushindade tõusu.

4.3. SOTSIAALHOOLEKANNE, TERVISHOID JA TERVISE EDENDUS

4.3.1. Üldine olukord

Põlva maakonnas on 2 haiglat – AS Põlva Haigla ja AS Räpina Haigla. Arstide ametkohti on haiglates kokku 34, meditsiiniõdede ametkohti 71. Ambulatoorset eriarstiabi osutatakse nimetatud haiglate baasil. Maakonda teenindab SA Tartu Kiirabi, mille koosseisus on Põlvamaale ettenähtud: 3 kiirabibrigaadi, neist 2 asukohaga AS Põlva Haiglas ja 1 AS Räpina Haiglas.

Arstiabi ja apteegid leiab maakonna suurematest asulatest. Perearstipraksiseid on maakonnas hetkel 18, neist 4 perearsti omavad nn liitpraksiseid – lisaks põhipraksisele teenindavad ka teisi omavalitsusi.

Põlvamaal töötab 19 hambaarsti, neist eraarstidena 18. Hambaarsti vastuvõttu ei ole 6 (Veriora, Orava, Mikitamäe, Laheda, Kõlleste, Vastse-Kuuste) omavalitsuse piirkonnas.

Sanatoorset ravi pakub AS Värskas Sanatoorium – 127 kohta (seenior pakett, nädal või kaks kuurordis, JAH tervisele, jooga, Värskas Light, nädalalõpp Setumaal, perepakett, konverents, ambulatoorne ravi). Pakutakse ka lihtsalt majutus- ja konverentsiteenust.

Põlvamaal asub üks lastekodu, Roosi kool vaimu- ja liitpuudega lastele; intellektipuudega noorte elu-, töö- ja õpipaik Maarja Küla ning mitmed teised hoolekandeasutused.

Erihoolekande teenuseid on maakonnas 6, teenuse osutajaid 5.

Maakonna tööealiste tööga hõivatus langeb ja abivajajate arv suureneb (töövõimekaotusega 3459 isikut, puuetega 6500 isikut, neist lapsinvaliide 220). Tööhõive määr (hõivatute osatähtsus 15-64-aastasest elanikkonnast) maakonnas on 54,1% (vabariigis 62,4%), töötuse määr (töötute osatähtsus tööjõust (hõivatud + töötud)) 14,9% (vabariigis 9,7%). 65-aastaste ja vanemate inimeste osakaal maakonna elanikkonnast on 18,5% (5900 inimest) (vabariigis 16%).

Maakonna leibkondade netosissetulek kuus oli 2004. aastal 2325 krooni (vabariigis 3029 krooni), sellest sissetulek palgatööst 1085 krooni (46,7%) (vabariigis 1957 krooni, 64,6%). Toimetuleku soodustamiseks maksid kohalikud omavalitsused 2004. aastal toetust 1608 maakonna perele.

Tervise edenduse alast tööd koordineerib maakonnas kohalike omavalitsuste kontaktisikute kaudu maavalitsuse tervise edenduse peaspetsialist. Sellealaseid

tegevusi on võimalik ellu viia riiklike programmide raames (südame-ja veresoonehaiguste riiklik programm aastateks 2005–2020; HIV/AIDSi riiklik programm aastateks 2000–2005; alkoholismi ja narkomaania riiklik strateegia aastani 2010; traumatismi ennetamise programm jne), kohaliku algatuse või vabariiklike programmide maakonda toomise kaudu.

4.3.1.1. Tugevused

- Tervisesõbralik ja elukeskkonnalt turvaline maakond
- Valdkonda hõlmava raamseadustiku ning juhendmaterjalide (arengukavad, tegevusjuhised) olemasolu
- Toimiv tervishoiu- ja sotsiaalabisüsteem
- Süsteemi toimimiseks minimaalselt vajaliku ressursi (spetsialistid, infrastruktuur, raha jne) olemasolu
- Kvalifitseeritud kaader erinevatel tasanditel (maavalitsus, omavalitsused, MTÜ jne)
- Valdkondade kajastamine omavalitsuste arengusuundades, v.a tervise edendus
- Sotsiaalteenuste osaline olemasolu (päevakeskused, Puuetega Inimeste Koda jne)
- Valdkonna hea koostöö kolmanda sektoriga
- Toimiv perearstisüsteem
- Eriarstiabi rahuldav kättesaadavus
- Toimivad võrgustikud (perearstid, haigla, eraarstid, maavalitsus, omavalitsuste sotsiaaltöötajad, mittetulundusühingud, erialaseltsid, puuetega inimeste koda, hallatavad riigiasutused jne)
- Toetav kogukond

4.3.1.2. Nõrkused

- Tervikliku visiooni puudumine omavalitsuste tervise edenduse ja sotsiaalhoolekande valdkonnas
- Kohustuste mittevastamine tegelikele võimalustele
- Kohustuste liigne delegeerimine omavalitsustele (kohustuste väga suur variaabelsus ja teenuste vähene areng)
- Vananev elanikkond

- Hõre asustatus
- Madal iive
- Perearstide puudus ja neile soodsa töökeskkonna loomise puudulikkus
- Puudega inimeste suur osakaal
- Töökohtade vähesus
- Noorte perede väljaränne
- Madalad palgad
- Pädevuse puudumine valdkonniti
- Koostöö vähesus ja nõrkus (omavalitsused, Puuetega Inimeste Koda, perearstid, sotsiaaltöötajad)
- Toetussüsteemi eelistamine vähetasustatud töökohale
- Spetsialistide läbipõlemise ja lahkumise oht
- Teenuste piiratud kättesaadavus (kaugus, raha, teedevõrgustiku jms)
- Infrastruktuuri vähene areng
- Piiratud ressursid sotsiaalvaldkonna arendamiseks
- Sotsiaalhoolekande madal maine (ainult kulutavad, sisse ei too)
- III sektori vähene kaasatus/huvitus/olemasolu sotsiaalhoolekandes
- Häirekeskuse halb toimimine
- Kiirabi teenuse halvenemine
- "Ajude" suur väljavool (asendamatus)
- Teenuste kvaliteedi tagamine on raskendatud killustatuse tõttu (väike maakond ja väikesed teenuste mahud)

4.3.1.3. Võimalused ja eeldused

- Regionaalpoliitika (tähelepanu tõmbamine, maakonna väärtustamine)
- Infobaaside täiustamine
- Välisraha sissetoomine

4.3.1.4. Ohud ja takistused

- Regionaalpoliitika puudulikkus
- Pidev reformimine
- Rahastamise vähenemine
- Võõrtöölised (Euroopa Liidu ühine tööturg)

- Võõrpensionärid (kasutavad sotsiaalteenuseid, millesse panustamine puudub)
- Loodus-ja elukeskkonnatingimuste halvenemine
- Valdkonna maine langus, mille tingivad valdkonna keerukus (palju erinevaid teenuseid) ja psüühiliselt raske töö (probleemsed, puuetega, abi vajavad, töötud inimesed)
- Ebastabiilsed riiklikud suunad
- Rahastamise ebastabiilsus ja -piisavus nii tervishoiu- kui ka hooldusravisüsteemis

4.3.2. Probleemid

- Tervikliku visiooni puudumine (kvaliteedi langus)
- Hõre asustatus, infrastruktuuri lünklikkus (teenuste kättesaadavus on seetõttu raskendatud)
- Maksimaksjate ja tööga hõivatute arvu langus
- Abivajajate suur arv ja ning nende hulga jätkuv kasv
- Spetsialistide ülekoormamine ja läbipõlemine, lahkumine
- Olemasolev ressurss ei taga teenuste nõutavate taset
- Puudub suutlikkus välisraha ära kasutada (spetsialistide puudumine, omaosaluse mitteleidmine)

4.3.3. Visioon 2020

Maakonna elanikele on tagatud tervishoiu-, tervise edenduse ja sotsiaalteenused Eesti parimal võimalikul tasemel.

4.3.4. Üldesmärk

Maakonna elanikele on loodud võimalused igapäevaeluga toimetulekuks, enda arendamiseks, arstiabi kättesaamiseks ja oma tervisliku potentsiaali arendamiseks.

4.3.5. Eesmärgid ja lahendused

4.3.5.1. Sotsiaalhoolekanne

**Eesmärk 1: Sihtgruppidel (lapsed, puuetega inimesed, eakad jm) on võimalus
tarbida kvaliteetseid teenuseid**

Alaesmärk 1: Olemasolevate teenuste ühtlane kvaliteet

Lahendused

- Olemasolevate teenuste kirjeldamine
- Olemasolevate teenuste kaardistamine
- Ühtsete teenuste standardite väljatöötamine

Alaesmärk 2: Uued teenused

(Näiteks: peretugiisik, päevahoid puuetega lastele, täiskasvanutele ning eakatele, teenus väikeste lastega perede toetamiseks jm)

Lahendused

- Uute teenuste vajaduse väljaselgitamine
- Uute teenuste kirjelduste väljatöötamine
- Uute teenuste osutajate leidmine ning nendega kokkulepete sõlmimine
- Uute teenuste juurutamine pilootprojektidena
- Teenuste laiendamine teistesse piirkondadesse

Eesmärk 2: Inimressurss sotsiaalhoolekandes on suurenenud

Alaesmärk 1: Valdkonnas piisav töötajate olemasolu

Lahendused

- Lastekaitsetöötajate töölevõtmine kohalikes omavalitsustes
- Sotsiaaltöötajate/sotsiaalpedagoogide töölevõtmine koolides
- Uute töötajate töölevõtmine seoses teenuste mahtude suurenemise ja kvaliteedinõuete tõusuga
- Uute spetsialistide töölevõtmine seoses uute teenuste rakendamisega

Alaesmärk 2: Töötajate professionaalsus

Lahendused

- Võtmeisikutele koolituste korraldamine
- Koolituste korraldamine uutele teenuste osutajatele
- Koolituste korraldamine erinevatele teenuste osutajatele

- Töönõustamise juurutamine ühes teenust osutavas asutuses

Alaeesmärk 3: Tulemuslikum töö

Lahendus

- Töönõustamise juurutamine sotsiaalvaldkonnas

Eesmärk 3: Uus kvaliteet on saavutatud koostöös

Alaeesmärk 1: Koostöö on süvenenud

Lahendused

- Teenuste osutajate ja teenuste tarbijate ning nende perede koostöö süvendamine
- Valdkonna spetsialistide koostöö tihendamine
- Eri valdkondade ametnike koostöö süvendamine
- Erinevate huvigruppide (riik, omavalitsused, MTÜd, ettevõtjad jne) koostöö laiendamine

Alaeesmärk 2: Uued koostöövormid

Lahendused

- Erinevate piirkondade koostöö arendamine
- Piiriülese koostöö arendamine sotsiaalhoolekande valdkonnas

Eesmärk 4: Tegevused sotsiaalhoolekandes on hinnatavad

Alaeesmärk 1: Hinnang tegevusele

Lahendused

- Uue teenuse kohese mõju hindamine inimese toimetulekule
- Inimeste teenusega rahulolu hindamine
- Hindamise järjepidev läbiviimine

Alaeesmärk 2: Hindamistulemused on kasutatavad arendustegevuses

Lahendused

- Hindamistulemuste kasutamine uute teenuste arendamisel
- Hindamistulemuste kasutamine sotsiaaltöö kvaliteedi tõstmisel

4.3.5.2. Tervishoid ja tervise edendus

Eesmärk 1: Elanikkonna hea tervise tagamine kättesaadava, efektiivse ja kvaliteetse tervishoiuteenuse abil koostöös erinevate osapooltega

Alaesmärk 1: AS Põlva Haigla on Kagu-Eesti prioriteetseim meditsiinikeskus, mis annab kvaliteetset arsti- ja õendusabi ning hoiab kohaliku tervishoiusüsteemi kõrget taset. Kättesaadav on kiir- ja vältimatu abi ning eriarstiabi õigusaktidega määratud aja jooksul. Sanatoorset ravi osutatakse kõrgel tasemel AS Värskas Sanatooriumis

Lahendused

- Interdistsiplinaarne patsiendikäsitlus, kaasa arvatud patsient/klient-meditsiinitöötaja suhtlustasandil
- Meditsiinitöötajatele esitatud pädevuse tagamine ning vastav palgapoliitika
- Kiirabialase koostöö arendus partneritega
- Koduõenduse teenuste koordineeritud arendus
- Ravijuhiste kaasajastamine ja integratsioon
- Uute diagnostiliste meetodite ja tehnoloogia juurutamine
- AS Põlva Haigla jätkuv renoveerimine
- Telemeditsiin ja e-Tervise erinevate võimaluste rakendamine
- Ravi kvaliteedi ja ravi järjepidevuse tagamine
- Koostöö arendamine regiooni haiglate, Tartu Ülikooli arstiteaduskonna ja Värskas Sanatooriumiga
- Koolitervishoiu korrastamine
- Arendustegevusmeeskonna loomine
- Tervishoiuasutuste raviauditite süsteemi käivitamine ning raviasutuste kvaliteedisüsteemi regulaarne hindamine
- Raviasutuste ja omavalitsuste aktiivne kaasamine tervise edenduse arendusse
- Maakonna elanikele otsida võimalusi sanatoorsete raviteenuste paremaks kättesaamiseks

Alaesmärk 2: Hooldusraviteenused on parimal võimalikul tasemel. Hooldusravi on maakonna abivajajatele piisavas mahus kättesaadav elukohale lähimast raviasutusest (AS Põlva Haigla, AS Röpina Haigla)

Lahendused

- Geriaatrilise hindamisteenuse väljaarendamine maakonnas
- Patsiendi-kliendikeskse hindamissüsteemi väljaarendamine perearstide tasandil
- Kõrgetasemelise taastus-, rehabilitatsiooni- ja hooldusravisüsteemi arendus
- Koduõenduse teenuste koordineeritud arendus
- Uute diagnostiliste meetodite ja tehnoloogia juurutamine
- AS Räpina Haigla juurdeehitus
- AS Põlva Haigla jätkuv renoveerimine
- Ravi kvaliteedi ja ravi järjepidevuse tagamine
- Tervishoiuasutuste ravitegevuse täiustamine ja korrastamine

Alaesmärk 3: Maakonna elanikele on tagatud korrapärane tervisekontroll ja kättesaadav ning kvaliteetne üldarstiabi

Lahendused

- Interdistsiplinaarne patsiendikäsitlus, kaasa arvatud patsient/klient-meditšiinitöötaja suhtekorraldus
- Koduõenduse teenuste koordineeritud arendus (koolituskavade koostamine, teenusmahtude planeerimine)
- Uute diagnostiliste meetodite ja tehnoloogia juurutamine
- Perearstipraksiste ruumide jätkuv renoveerimine ja nõudmistega vastavusse viimine
- Telemeditsiin ja e-Tervise erinevate võimaluste rakendamine
- Tervishoiuasutuste ravitegevuse täiustamine ja korrastamine
- Koostöö arendamine regiooni haiglate ja Tartu Ülikooli arstiteaduskonnaga
- Koolitervishoiu korrastamine

Alaesmärk 4: Apteegivõrk on võimalusi ja elanike vajadusi rahuldav. Hambaravi on tagatud lastele ja on kättesaadav elanikkonnale

Lahendused

- Apteegivõrgu kujunemine vastavalt nõudlusele
- Koostöö arendamine maakonna apteekide vahel
- Kättesaadav hambaravi

Eesmärk 2: Tagada püsiv muutus elanikkonna tervisekäitumises tervisliku elulaadi suunas. Rahva tervise näitajates saavutada ELi liikmesriikide keskmised näitajad

Alaesmärk 1: Inimeste terviseteadlikkus on tõusnud ja ebatervislikud eluviisid on langustendentsiga.

Lahendused

- Kohalike omavalitsuste tervise edenduse võtmeisikute ja tervise edendusega tegelejate pidev koolitamine
- Tervist edendavate tegevuste viimine indiviidini
- Rahva tervise arengukava koostamine
- Sõltuvusprobleemidega inimestele rehabilitatsioonisüsteemi loomine ning meelelahutusasutuste tegevuse analüüs
- Üldhariduskoolide õpetajate pädevuse tõstmine tervise edenduse valdkonnas
- Perearstide ja omavalitsuste aktiivne kaasamine tervise edenduse arendusse
- Sanatoorsete ravivõimaluste osatähtsuse teadvustamine ja tõstmine haiguste ennetuses ja ravis

Alaesmärk 2: Tervise edenduslike tegevuste lisavõimalused

Lahendused

- Töötervishoiu edendamine asutustes ja ettevõtetes
- Traumatismist tingitud kahjude vähendamise meetmete väljatöötamine
- Sõltuvusainete tarbimisest tingitud kahjude vähendamise meetmete väljatöötamine
- Erinevate, nii riiklike kui ka mitteriiklike programmide ja projektide integreerimine maakonda
- Terviseradade rajamine ja korrastamine
- Võimlate ja terviserajatiste rajamine ning renoveerimine

Eesmärk 3: Sotsiaal-ja tervishoiuvaldkonna teenuste sidususe arendamine on heal tasemel

Alaesmärk 1: Võrgustikutöö

Lahendused

- Juhtivspetsialisti koordineeriv roll ja pädevus maakonnas, vajalike spetsialistide olemasolu omavalitsuses ning nende koostöövalmidus

- Olemasolevate võrgustike laienemine, uute võrgustike loomine
- Koostööskeemide ja tegevusjuhendite koostamine
- Pädevuse tõstmine koostöö ja koolituste abil
- Spetsialistide arendamine
- Teenuste põhjendatud ja koordineeritud arendus maakonnas (sotsiaal-, hooldus-, hooldusraviteenused)
- Koostöö arendamine valdkonna erinevate osapoolte, maakondade jt siduserialade vahel

Alaesmärk 2: Optimaalsed ja tasakaalustatud teenused

Lahendused

- Rahastamise skeemide ning järelvalvesüsteemi koordineeritud tegevus
- Vajaminevate teenuste adekvaatsed mahud ja osutamise kohad

4.4. KESKKOND

4.4.1. Üldine olukord

Maakond on maastikuliselt mitmekesine: maakonna keskosas on Kagu-Eesti lavamaa, lääneosas Otepää kõrgustik, idas Peipsi-äärne madalik ja kaguosas Palumaa. Ahja, Vöhandu ja Piusa jõe äärsed liivakivipaljandid koos jõe ja ürgorumaastikuga on võetud kaitse alla.

Ürgorgudevahelistel lavadel leidub siin-seal soid – näiteks Valgesoo ja Meenikunno. Põlvamaal on soode all ligi 10% territooriumist.

Põlvamaa on järvederikas. 128 järvest suurim on Meelva järv (78,7 ha). Suhteliselt sügavad (üle 20 m) on Jõksi ja Piigandi järv, Pikajärv ning Kooraste Suurjärv. Tiheda jõgede ja nende ürgorgude võrgu tõttu on Põlvamaal palju pais- ja veskijärvi.

Põlva maakonna jõed (Ahja, Vöhandu, Lutsu, Orajõgi jt) on kohati kiire vooluga ja kärestikulised.

Mets on Põlvamaa üks olulisem taastuv loodusvara. Maakonna metsamaade pindala on 100 800 ha. Metsamaa osakaal üldterritooriumist (metsasus) on 43,6%. Metsad on valdavalt parima tootlikkusega männipuistud. Aastas toodavad maakonna metsad 520 000 tm puitu.

Põlvamaa põhilised maavarad on savi, kruus, liiv, turvas, mineraalvesi ja ravimuda. Maakonnas on kolm vabariikliku tähtsusega maavarade leiukohta: savi leiukoht Joosul Laheda vallas, klaasiliiva leiukoht Orava vallas Piusal ning ravimuda leiukoht Värska vallas.

Põlvamaal on üks ametlik prügilala – Adiste prügilala – ning arvukalt ohtlike jäätmete kogumise konteinereid ja kaste.

4.4.1.1. Tugevused

- Kõrge looduskaitse ja esteetilise väärtusega loodus, hea keskkond elamiseks ja puhkamiseks
- Looduslik mitmekesisus
- Pinnaveekogusid on palju, need on suhteliselt puhtad ja nende seisund on paranemas
- Välisõhu hea kvaliteet maakonnas, kasutatakse keskkonnasõbralikke kütuseid (puit, maagaas)

- Loodusressursside hea potentsiaal
- Eesti keskmisest tootlikumad metsad (keskmine boniteet 1,8; Eesti keskmine 2,3)
- Suletud ja korrastatud on keskkonnaohtlikud väikeprügilad
- Olemasolev eeskujulik ohtlike jäätmete kogumise võrgustik elanikele (aku- ja vana õlikonteinerid tanklates, 14 ohtlike jäätmete kogumise punkti)
- Kehtestatud ja toimiv maakonna teemaplaneering “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”

4.4.1.2. Nõrkused

- Madal keskkonnateadlikkus, tarbimisharjumused ei soodusta keskkonnahoidu ja loodusressursside kasutamine pole säästlik
- Puudub süstemaatiline keskkonnaalane koolitus- ja selgitustöö
- Veekogud on mõjutatud elukondlikust ning põllumajandusest pärinevast hajureostusest
- Mitme reoveepuhasti nõuetele mittevastavus, sh jääkmuda nõuetekohase käitluse puudumine
- Omavalitsustel puuduvad kehtestatud üldplaneeringud (keskkonna arendamisel puudub terviknägemus)
- Reguleerimata loodusturism, enamkülastatavate kaitsealade koormustaluvus on ületatud
- Juurdekasvu ületanud erametsade raie
- Adiste nn tugiprügi ei vasta nõuetele ja tuleb sulgeda hiljemalt 2009. aastal, uut jäätmekestust selleks ajaks veel ei ole
- Tolmavate kruusateede suur osakaal

4.4.1.3. Võimalused ja eeldused

- Üldise keskkonnateadlikkuse tõstmine, loodusressursside säästvam kasutamine ja elanikkonna tarbimisharjumuste muutumine
- Kagu-Eesti jäätmekestuse valmimine
- Struktuurifondide tugi keskkonnaprojektide elluviimiseks
- Arengukavad (metsanduse, veemajanduse, looduskaitse, jäätmemajanduse, turismi jms) ning üldplaneeringud

4.4.1.4. Ohud ja takistused

- Kagu-Eesti jäätme keskuse tähtajaks mitte valmimine
- Majanduse arendamine keskkonna arvelt
- Reguleerimata loodusturism
- Struktuurifondide vahendite kasutamata jätmine

4.4.2. Probleemid

- Madal keskkonnateadlikkus
- Kohalikel omavalitsustel puuduvad kehtestatud üldplaneeringud
- Omavalitsuste vähene järelevalve keskkonnakasutuse üle
- Arengujärgus jäätmekäitlus (jäätmekogumisvõrgustik ei ole piisavalt välja arendatud jms)
- Enamkülastatavate kaitsealade koormustaluvus on ületatud
- Suureneb kinnisvaraarenduse surve looduskaunites kohtades (eriti veekogude äärsetel aladel)

4.4.3. Visioon 2020

- Maakonda arendatakse keskkonnaväärtusi säästes
- Elanikkonna keskkonnateadlikkus on kõrge
- Põlvamaa jäätmemajanduse korraldus on eeskujulik
- Kogu elanikkond on varustatud tervisele ohutu joogiveega ja põhjavett kasutatakse säästlikult
- On saavutatud ja hoitud pinnaveekogude hea seisund. Puhkemajanduslikud võimalused on laienenud ja valgalal on põllu- ja metsamajanduses tagatud säästev maakasutus
- Metsad on mitmekesised ja neid majandatakse looduslähedaselt
- Kaitstavate loodusobjektide võrgustik toimib ja kaitseväärtused on säilinud
- Maakonda arendatakse demokraatliku planeerimisprotsessi kaudu
- Välisõhu kvaliteet on hea

4.4.4. Üldeesmärk

Maakonna loodus- ja keskkonnaväärtusi säästev areng

4.4.5. Eesmärgid ja lahendused

Eesmärk 1: Keskkonnateadlik elanikkond

Alaesmärk 1: Keskkonnateadlikkuse tõus elukestva õppe abil

Lahendused

- Keskkonnajärelevalve tõhustamine
- Loodusõppe väliklasside loomine igasse kooli
- Laiem õues õppe meetodite juurutamine koolides
- Loodushariduse tugikeskuse rajamine

Alaesmärk 2: Keskkonna-info laialdane levik meedia vahendusel

Lahendused

- Keskkonnaalaste trükiste ja voldikute koostamine ja väljaandmine
- Looduskaitsekuu ja metsanädala propagandaürituste korraldamine
- Maakonnalehe keskkonnalehekülje toimetamine

Eesmärk 2: Eeskujulik jäätmemajandus

Alaesmärk 1: Jäätmeid kõrvaldatakse keskkonnaohutult

Lahendused

- Ebaseaduslike prügilate korrastustööd
- Kagu-Eesti regionaalprügila rajamise projektis osalemine
- Adiste tugiprügila sulgemine ja korrastamine

Alaesmärk 2: Jäätmeid kogutakse liigiti ja suunatakse taaskasutusse

Lahendused

- Eeskujuliku jäätmemajanduse korraldamine, järgides maakonna jäätmekava
- Jäätmejaamade ja kogumispunktide võrgustiku rajamine
- Pakendijäätmete kogumissüsteemi edasiarendamine
- Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlussõlme rajamine
- Biojäätmete kompostimisväljakute rajamine

Alaesmärk 3: Ohtlike jäätmeid käideldakse keskkonnaohutult

Lahendused

- Ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine hajaasustuses

- Riskijäätmete kogumise punktide rajamine
- Jääkreostuskollete ja hüljatud jäätmete ohutustamine

Eesmärk 3: Elanikkond on varustatud puhta joogiveega, põhjavett kasutatakse säästlikult ning pinnaveekogude seisund on paranenud

Lahendused

- Kindlustada põhjaveevarude säästev kasutamine, lähtudes kinnitatud põhjaveevarust, ning vältida põhjavee reostumist
- Veekogudesse juhitava heitvee normatiivse puhtuse tagamine ja ühiskanalisatsiooni laiendamine
- Looduslike ja tehnilike ning oluliselt muudetud veekogude hea keemilise ja ökoloogilise seisundi taastamine; prioriteet on saada aastaks 2015 neile tingimustele vastavaks suplusjõed (Võhandu jõgi ülalpool Räpinat) ja kaitsealused, sh Natura jõed

Eesmärk 4: Tagatud on kaitstavate loodusobjektide, sh Natura 2000 võrgustiku toimimine ja kaitseväärtuste säilimine

Alaesmärk 1: Turismi ja inimõju koormus on hajutatud

Lahendused

- Teostada turismi ja inimõju koormuse hindamine kaitstavatel loodusobjektidel
- Koormuse hajutamine uute sobivate alade määramise ning nende alade ligipääsetavaks tegemisega

Alaesmärk 2: Kaitsekorraldus- ja hoolduskavade süsteem toimib

Lahendused

- Kaitsekorraldus- ja hoolduskavade koostamine kaitstavatele loodusobjektidele ja väärtuslikele maastikele
- Olemasolevate ja koostatavate kavade rakendamine ning järelevalve

Eesmärk 5: Maakonna tasakaalustatud areng ruumilise planeerimise kaudu

Lahendused

- Kohalike omavalitsuste üldplaneeringute koostamine aastaks 2008

- Rohelise võrgustiku ja väärtuslike maastike (mõlemad on määratletud Põlva maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”) piiride ja kasutustingimuste täpsustamine kohalike omavalitsuste üldplaneeringutega
- Maakonna teemaplaneeringu “Sotsiaalne infrastruktuur” koostamine

Eesmärk 6: Mitmekesine maastik ja elustik ning looduslähedaselt majandatud metsad

Lahendused

- Rikutud maastike (karjäärid, prügilad, lagunevad endised tootmishooned jms) korrastamine ja kasutusfunktsioonide mitmekesistamine, lagunevate tootmishoonete lammutamine
- Erametsade raiesmike taasmetsastamine tagatisraha abil
- Metsa majandamine looduslähedaste majandamisvõtetega
- Kala- ja vähivarude taastamine
- Ulukipopulatsioonide ohjamine

Eesmärk 7: Välisõhu hea seisund

Lahendused

- Tolmutõrje abinõude uurimine, katsetamine ja kasutuselevõtt

4.5. TEHNILINE INFRASTRUKTUUR

4.5.1. Üldine olukord

Põlvamaa on arenenud infrastruktuuriga maakond, kus riigimaanteed tihedus on kolmandiku võrra Eesti keskmisest kõrgem ning ühistranspordivõrk toimib 1100 kilomeetrit. Maakonnas on 3215,7 kilomeetrit maanteed, millest riigimaanteed moodustavad 1155,1 kilomeetrit. Ühistranspordil on oluline roll maakonna tasakaalustatud sotsiaal-majandusliku arengu kindlustamisel.

Raudteeliinide kogupikkus Põlvamaal on 101,5 kilomeetrit, mis jaguneb kahe liini vahel: Tartu- Orava ja Orava- Valga. Reisijate vedu toimub ainult Tartu – Orava liinil, kaubavedu mõlematel liinidel. Reisijatevedu toimub marsruudil Tartu – Orava –Tartu kuuel päeval nädalas, reisijate arv aastas üle 20 tuhande

Maakonna energiamajanduse arendamisel on olulisel kohal keskkonnasäästlikkus. Põlvamaal töötab 8 hüdroelektrijaama koguvõimsusega 1MW, mille toodang katab 5-6 % maakonna elektritarbimisest. Piisava võimsuse- ja töökindlusega elektrivarustuse tagavad maakonnas 9 alajaama. Elektrivõrgu juhtimiseks ja arendamiseks on kasutusele võetud elektroonilisele andmebaasile tuginev geoinfosüsteem “TEKLA XPOWER”.

Põlvamaa on hästi varustatud katlakütustega: maakonda läbib Irboska–Tallinna maagaasi ülekandetorustik, mis võimaldab maagaasi kasutamist kahes linnas (Põlvas ja Räpinas) ning kuues maa-asulas (Värskas, Ahjal, Vastse-Kuustes, Mammastes, Himmastes ja Peril). Maagaasi aastane tarbitav kogus on ligi 14 milj m³. Uutele võimalikele gaasitarbijatele on enamikus suuremates asulates tagatud tehnilised võimalused liituda maagaasivõrguga. Lisaks sellele on Põlvamaal ka väga rikkalik kohalike kütuste ressurss (puidukütused, põhk ja teised teraviljajäätmed, turvas, heintaimed jms). Soojusenergia tootmisel moodustavad puidujäätmed ja maagaas ca 98 % maakonna kütusebilansist.

Põlvamaa asulad on rahuldavalt kaetud ühisveevärgiga – sõltuvalt asukohast 50-90- protsendiliselt. Vaatamata veemajandusse tehtud investeeringutele pole paljudes asulates vee- ja kanalisatsioonitorustike ning reoveepuhastite seis siiski rahuldav. Ühisveevärgi süsteemides on vee kvaliteedi põhiprobleemiks kogu Eestis levinud normist kõrgem üldraua (kohati mangaani) sisaldus. Olukorra parandamiseks on käivitatud Emajõe–Võhandu valgala projektid, mille eesmärk on

reoveetöötlusrajatiste ning vee- ja kanalisatsioonitorustike rekonstrueerimine ja rajamine.

Põlva maakonnas on avatud 31 internetipunkti. Interneti kasutamise võimalused on loodud enamikes raamatukogudes ja koolides, samuti mitmetes vallavalitsustes ja muudes avalikes asutustes. Maakonnas on levinud ka traadita interneti ühendus(WiFi). Praegu on maakonnas 21 märgistatud WiFi leviala ning neid piirkondi tuleb järjest juurde.

Ligi 55% Põlvamaa elanikest elab hajaasustatud piirkondades, kus kommertsfirmadel puudub huvi andmesideteenust pakkuda ja arendada. Olukorra parandamiseks on Põlvamaal algatatud mitmeid projekte (Kanepi Kommunikatsioonikeskusel „Põlvamaa külaineternet“; SA Põlvamaa Ettevõtluskeskusel „Põlvamaa internetiseerimine“ ja Riigi Infosüsteemide Arenduskeskusel „Külatee 3“), mille tulemusel paraneb oluliselt interneti ühenduse saamise võimalus maakonnas.

4.5.1.1.Tugevused

- Keskelt korraldatav reisijatevedu, sõiduplaanide paindlik muutmine
- Kohapealse inimressursi kaasamine
- Olemasolev ühistranspordi liinivõrk ja piisav konkurent
- Bussipeatuste piisav arv, info olemasolu bussipeatustes, bussipeatuste märgistamine
- Koostöö omavalitsustega
- Piisava võimsusega elektrijaotusvõrk, võrkude ringtoite olemasolu
- Vabade elektrivõimsuste olemasolu endistes majandite tootmiskeskustes
- Alternatiivenergia tootmine
- Elektrivõrgu juhtimine on üle viidud Kagu piirkonnapõhisele süsteemile
- “TEKLA XPOWER” GIS-süsteemi kasutamine elektrivõrgu juhtimisel ja arendamisel
- Pingeprobleemidega elektrivõrgu klientide kaardistamine ja probleemide lahendamine (loodud programm)
- Põlvamaa energiakasutuse arengukava aastani 2010
- Plaanipärane, sujuv kaugkütte ja lokaalkütte arendamine maakonnas
- Energiasäästuprogrammi vahendite aktiivne kasutamine, märkimisväärsed investeeringud soojamajandusse

- Maakond on hästi varustatud katlakütustega (98 % maagaas, puidukütused)
- Soojusenergia suhteliselt madalad hinnad
- Enamikul omavalitsustest on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavad
- Teadmised, kogemused ja personal ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni valdkonna nõuetele vastavusse viimiseks
- Enamik ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajatistest on omavalitsuste valduses (ELi raha taotlemise eeldus)
- Tihe teedevõrk
- Teede hoolduse kvaliteedi paranemine
- Teedevalitsuse ja vallavalitsuste paranenud koostöö ning ühishuvid
- Raudtee infrastruktuuri olemasolu
- Baaslahendused info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) toimimiseks
- Koolides on vahendid, õppekavad ja õpetajad info- ja kommunikatsioonitehnoloogia algõpetuse omandamiseks
- Raamatukogudes ja avalikes internetipunktides on avalike teenuste kasutamise ja informatsiooni saamise võimalus
- Töötavad rakendused avaliku info kättesaamiseks (X-tee, maakondlik dokumendihaldus, raamatukogu elektronkataloog, maakonna internetiportaal, e-posti listid)

4.5.1.2. Nõrkused

- Kvalifitseeritud kaadri vähesus valdkonnas
- Ebapiisav ja ebastabiilne riigidotatsioon maakonna bussiliinidel
- Hajaasustus
- Vana bussipark, bussijuhtide puudus, bussijuhtide kesine teeninduskultuur.
- Bussipiletite ebapiisav kontroll
- Liinide ebahütlane koormatus, kaugliinide vähesus
- Ebapiisav reisirongiliiklus, raudtee halb tehniline seisukord
- Pikad olemasolevad madalpinge liinid (pingeprobleemid)
- Õhuliinide suur osakaal elektrivõrgus
- Avariitoitegeneraatorite vähesus
- Soojatorustike amortiseerumine
- Väike soojusenergia tarbimine asulates (suured üldkulud)

- Joogivee mittevastavus kvaliteedinõuetele
- Kanalisatsiooniteenusega on kaetud 40-80% elanike arvust
- Väiksed vee-ettevõtted on ebaefektiivsed
- Asfalt- ja kergliiklusteede vähesus
- Pinnasteede suur osakaal
- Teede remondi vahendite ebapiisavus
- Piiriäärsete teede halb olukord
- Külavaheteed ei ole tolmuvabad
- Teede jaotamine riigi- ja vallateedeks
- Toimiva sadamate võrgustiku puudumine
- Erinevate avaliku teenistuse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia lahenduste haldajate vaheline nõrk ühistöö
- Projektipõhiste info- ja kommunikatsioonitehnoloogia lahenduste ebapiisav jätkusuutlikkus
- Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonnas odavate lahenduste kasutamine ning sellest tulenevad töökindluse probleemid
- Piirkonna madalast majanduslikust arengust tulenevalt info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonna oluline alafinantseerimine
- Ebakompetentsuse korral info- ja kommunikatsioonitehnoloogia investeringute vähene efektiivsus
- Tarbijate vähene teadlikkus infotehnoloogia võimalustest

4.5.1.3. Võimalused ja eeldused

- Riiklike valdkondlike arengukavade olemasolu
- Riiklikud finantsvahendid
- ELi struktuurfondide vahendid
- Koostööprojektid
- Peipsi sadamate võrgustik
- Eesti Energia investeringud maakonda
- Tartu Tehnopargi ja ülikoolide lähedus
- Soojusettevõtete ühinemine
- Tarbijate ühendused (Eesti Korterühistute Liit jms)
- Hoonete auditeerimise riiklik programm

- Riiklik energiasäästuprogramm
- Ühtse teederegistri ja teehoiukava loomine
- Koidula piiripunkt
- Riiklikud lisavahendid piiriäärse teedevõrgu kujundamiseks
- Tehnoloogiate kiire areng (nt WiFi, WiMax)
- Mobiilside teenuste areng

4.5.1.4. Ohud ja takistused

- Regionaalpoliitika ebastabiilsus ja seaduste puudulikkus
- Riigidotatsioonide ebapiisavus ühistranspordile
- ELi rahanduspoliitika muutumine
- ELi ja riiklike vahendite puudumine energiasektori arendamiseks
- Kütuste järsk hinnatõus, kohalike kütuste väljavool maakonnast
- Kütuse aktsiisimaksu laekumise vähenemise tõttu väheneb teedehituse raha
- Võimekate firmade ja projekteerijate vähesus infrastruktuuri rajamiseks
- Tehnoloogiate hinnatõus üle piirkonna nn majandusliku valuläve: süsteemi ei suudeta käigus hoida ka avalike vahenditega
- Sotsiaalmajanduslik regress (ääremaastumine, ajude äravool, investeeringute peatumine)
- Elanikkonna urbaniseerumine
- Reisirongiliikluse kadumine
- Erasektori jaoks turutõrke piirkonnaks jäämine

4.5.2. Probleemid

- Riigidotatsioonide ebapiisavus ühistranspordile
- Regionaalpoliitika puudulikkus
- Ressursside (rahalised, materiaalsed) ebaefektiivne kasutamine, ebaratsionaalsed otsused
- Baasuuringute puudumine veemajanduse valdkonnas
- Ühistranspordi ebapiisav finantseerimine
- Reisirongiliikluse kadumine
- Amortiseerunud elektrivõrkude suur osakaal

- Tarbimise väike osakaal võrguühiku kohta
- Elektrivarustuse süsteemi puudulikkus avariolukordades
- Energeetikaspetsialistide vähesus
- Kütuste pidev kallinemine
- Vähene toetus energeetikaprojektidele
- Soojusettevõtete väiksus
- Veevarustussüsteemi halb seisund (vanus, üledimenseeritus)
- Vananenud teekatted
- Kruusateede suur osakaal maakonnas, kruusateede remondi mahajäämus
- Raudteeülesõidukohtade mitterahuldav olukord
- Vallateede halb olukord
- Internetiühenduse raskendatud kättesaadavus maapiirkondades (interneti ühenduse olemasolu, selle kiirus, kvaliteet ja hind)
- Ametnike kesine arvutioskus
- IKT-alane killustatus, koordineerimatus, koostöö vähesus
- Vähene teadmine e-teenuste kasutusvõimaluste kohta, samuti võimaluste puudumine e-teenuste kasutamiseks

4.5.3. Visioon

Põlvamaad tuntakse hästi korraldatud infrastruktuuridega ja kõigile kättesaadavate kommunikatsioonidega maakonnana, kus elanike konkurentsivõime suurendamise eesmärgil rakendatakse kõiki uuenduslikke, tarbijatele vajalikke lahendusi ja teenuseid.

4.5.4. Üldeesmärk

Keskkonnasõbralik, kohalikke ressursse kasutav, piirkonna sotsiaalset ja majanduslikku arengut toetav ja arvestav hästitoimiv infrastruktuuride süsteem.

4.5.5. Eesmärgid ja lahendused

4.5.5.1. Tehniline infrastruktuur

Eesmärk 1: Kvaliteetne ning optimaalsete hindadega kütuse ja energiaga varustatus

Alaesmärk 1: Biokütuste tootmise kasv ja suurenev kasutamine energiatootmises

Lahendused

- Uuring-projekt “Põlvamaa – energeetiliselt isemajandav piirkond”
- Biokütusel töötavate katlamajade ehitus
- Õilil töötavate lokaalkatlamajade üleviimine biokütustele

Alaesmärk 2: Efektiivsem energiakasutus

Lahendused

- Kaugküttetorustike renoveerimine, kasutades nüüdisaegseid eelisoleeritud torusid
- Energiasäästumeetmete propageerimine ja rakendamine

Eesmärk 2: Head ühendusteel inimeste liikumiseks ja kaupade veoks

Alaesmärk 1: Maakonnas toimib ühtne teederegister ja ühtne teehoiukava

Lahendus

- Ühtse teederegistri ja teehoiukava väljatöötamine Maanteeameti ja kohalike omavalitsuste koostöös

Alaesmärk 2: Teede olukord on riigi keskmisel tasemel

Lahendused

- Teede omandisuhete lahendamine
- Teede remont ja tolmuwabade katete ehitus
- Kruusateede tolmutõrje
- Sildade remont ja ümberehitus
- Liiklusohutlike kohtade ümberehitus
- Piiriäärsete teede ehitus ja remont

Alaesmärk 3: Hästi toimiv Koidula tolli-piiripunkt

Lahendused

- Korralikud ühendusteel nii Pärnu (sh Luhamaa piiripunkti) kui ka Tallinna suunal

- Koidula–Tartu tee renoveerimine põhimaanteeks
- Koidula raudtee-piirjaama kompleksi väljaehitamine
- Koidula logistikakeskuse rajamine

Alaesmärk 4: Kergliiklusteed suurematesse asulatesse

Lahendused

- Kergliiklusteede teemaplaneeringu koostamine
- Kergliiklusteede väljaehitamine

Eesmärk 3: Kvaliteetne, konkurentsivõimeline ja hästi toimiv ühistransporditeenus

Alaesmärk 1: Nüüdisaegne ühistranspordi infrastruktuur

Lahendus

- Ootekodade, -taskute ja -platvormide korrastamine, renoveerimine ning ehitamine

Alaesmärk 2: Tõhus järelevalvesüsteem

Lahendus

- Regulaarse järelevalve korraldamine avaliku teenindamise lepingute ja ühistranspordi korraldust reguleerivate õigusaktide täitmise üle

Alaesmärk 3: Elanikke rahuldav ühistransporditeenus

Lahendused

- Pilootprojekt Räpina vallas, sõiduautode kaasamine ühistranspordi korraldusse
- Liinivõrgu tihendamine Tartu–Põlva–Orava–Koidula suunal ökonoomsema raudteeveeremiga

Eesmärk 4: Kvaliteetne ja töökindel elektriga varustatus

Alaesmärk 1: Õhu- ja maakaabelliinide osatähtsus kogu võrgust 40%

Lahendus

- Õhu- ja maakaabelliinide ehitus

Alaesmärk 2: Aastaks 2010 katab maakonnas taastuvatest kütustest toodetud elekter 10% piirkonna vajadusest

Lahendus

- Taastuv- ja bioenergeetika arendamine

Alaeesmärk 3: Elektrivarustuse paranenud kvaliteet

Lahendused

- Lisaalajaamade ehitamine
- Maakondliku avariitoitesüsteemi väljatöötamine
- ELi pingedirektiivi täitmine

Eesmärk 5: Nüüdisaegne ja töökindel veevarustus- ja heitveesüsteem kõikides omavalitsustes

Alaeesmärk 1: Veemajanduse- ja kanalisatsioonisüsteemide ühtne andmebaas

Lahendused

- Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavade nüüdisajastamineMaakonna omavalitsuste veemajandusalase dokumentatsiooni ühtlustamine

Alaeesmärk 2: Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitunud tarbijad on varustatud kvaliteetse joogiveega

Lahendused

- Omavalitsuste ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kehtivate nõuetega vastavusse viimine
- Oluliste reostusallikate praegu kehtivate keskkonnanõuetega vastavusse viimine ja nõuete täitmine
- Vajaliku veekaitserežiimi tagamine põhjaveehaarete sanitaarkaitsealadel

Alaeesmärk 3: Kõigil tiheasustusalade elanikel on võimalus liituda ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga aastaks 2014

Lahendused

- Suuremate asulate vee-ja kanalisatsioonisüsteemide (torustikud, pumbajaamad, puhastid) nõuetele vastavusse viimine aastaks 2014
- Suuremate asulate (üle 2000 inimese) heitveesüsteemide ja puhastusseadmete kehtivate keskkonnanõuetega vastavusse viimine aastaks 2012

4.5.5.2 Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia

Eesmärk 1: Põlva maakond on kõige paremini internetiseeritud maakond Eestis

Alaesmärk 1: Kvaliteetne internetiühendus on kättesaadav 85% maakonna majapidamistele

Lahendused

- Maksimaalselt on laiendatud interneti püsüühenduse loomise võimalusi
- Piirkondades, kus ADSL-ühenduse loomine pole majanduslikult otstarbekas, rajatakse internetiühendus erinevaid lahendusi kombineerides; olemasolevaid sidemaste ja muid kõrgemaid rajatise (korstnad, mastid jms) kaasates rajatakse õhuinterneti transportvõrk, mille sõlmpunktidest on võimalik edastada internet majapidamisteni WiFi kaudu või kaableid mööda

Alaesmärk 2: Kõigil Põlvamaa elanikel on võimalik kasutada minimaalse kiirusega internetipaketti tasuta

Lahendused

- Tehniliste võimaluste olemasolul võimaldatakse majapidamistele minimaalse kiirusega tasuta internetti (sotsiaalinternet)
- Kogu Põlvamaal luuakse külakeskuste, avalike asutuste (raamatukogud, vallamajad, koolid, hooldekodud jms) baasil avalike internetipunktide võrgustik piirkondadesse, kus enama kui 60% majapidamisteni 6 km diameetriga alal pole majanduslikel või tehnilistel tingimustel võimalik või otstarbekas luua internetiühendust

Eesmärk 2: Enamik kodanike ja organisatsioonide suhtlusest avaliku sektoriga on võimalik korraldada elektroonilise meedia vahendusel

Alaesmärk 1: Era- ja avaliku sektori teadmised ja oskused on piisavad arvutiga töötamiseks ning interneti ja e-riigi võimaluste kasutamiseks

Lahendused

- Avalike ja tasuta arvutialaste ja e-riigiga seonduvate koolituste järjepidev korraldamine
- Uute e-riigi võimaluste tutvustamine maakonnaportaalis
- Iga uue avaliku sektori e-teenuse rakendamisele eelnevad vastavat rakendust kasutama hakkavate ametnike maakondlikud õppepäevad, mille käigus

antakse detailsed oskused vastava teenuse rakendamiseks ja teadmised elanike poolt edastatavate teenusega seotud probleemide lahendamiseks

- Kõigil maakonna omavalitsustel on olemas veebilehed, kus on arusaadavalt ja ajakohaselt kirjeldatud e-teenuste kasutamise võimalusi omavalitsusega suhtlemisel (nt esitatavad dokumendid, avaldused, teabenõuded, registriinfo jms)
- Avaliku sektori töötajate ametijuhendites on fikseeritud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia alaste oskuste nõuded kooskõlas riiklike ja Euroopa Liidu standarditega

Alaesmärk 2: E-teenused on kättesaadavad kõigile Põlvamaa elanikele, ettevõtetele, avaliku ja mittetulundussektori asutustele

Lahendused

- Omavalitsustes on kasutusele võetud kõik riiklikult juurutatud infosüsteemid ja alustehnoloogiad, mis aitavad paremini täita omavalituse funktsioone
- E-teenuse rakenduste loomisel arvestatakse erinevate operatsioonisüsteemide ja veebibrauseritega
- Avalikes internetipunktides ja muudes avalikus kasutuses olevates arvutitöökohtades on võimalik kasutada ID-kaardi lugejaga arvutit
- Loodud on kohalikele vajadustele vastavad (elektroonilised) rakendused

Eesmärk 3: Adekvaatne ja ajakohane info- ja kommunikatsioonitehnoloogia alane informatsioon on pidevalt kättesaadav

Lahendused

- Loodud on maakonda hõlmav info-ja kommunikatsioonitehnoloogia ala arendustegevustega töötavate isikute (avalik-, era- ja kolmas sektor) tegevust koordineeriv struktuur
- Loodud on elektrooniline mitteavalik andmebaas, mis on info-ja kommunikatsioonitehnoloogia arengu kavandamise, monitoorimise ja uuringute alus; andmebaasi saavad kasutada registreeritud kasutajad
- Loodud on valdkonna võtmeisikute avalik andmebaas
- Maakonna infotehnoloogia osakond analüüsib erinevaid info-ja kommunikatsioonitehnoloogiaga seotud andmeid ning edastab info-ja kommunikatsioonitehnoloogia arengu seisukohalt olulised kokkuvõtted

otsuste tegemiseks kohalikele omavalitsustele ning koostab tegevuskava maakonna infotehnoloogia arendamiseks

- Vähemalt kord kvartalis toimuvad info-ja kommunikatsioonitehnoloogia alased spetsialistide, arendajate, otsustajate ja erinevate huvigruppide nõupidamised, mille käigus uuendatakse strateegiaid

Eesmärk 4: Info-ja kommunikatsioonitehnoloogia arendamine maakonnas toimub komplekselt kõiki huvigruppe ja piirkondi kaasates

Lahendused

- Põlva maakond osaleb aktiivselt kõikides üleriigilistes ja riikidevahelistes internetiprojektides ja -programmides
- Üle omavalitsusüksuse piiride ulatuvaid infotehnoloogiaprojekte koordineeritakse võimalusel maakonna tasandil
- Omavalitsuste infotehnoloogia arengukavade ja -projektide koostamisele kaasatakse naaberomavalitsuste esindajad.
- Võimalusel haaratakse infotehnoloogia infrastruktuuridega seotud projektidesse kogu Põlvamaa

4.6. ETTEVÕTLUS JA MAAELU MITMEKESISTAMINE

4.6.1. Üldine olukord

Põlvamaa ettevõtjad tegutsevad nii põllu- kui ka metsamajanduse, puidu- ja mööblitööstuse, metallitöötlemise, trüki- ja kergetööstuse, ehituse, turismi, teeninduse, kaubanduse kui ka toiduainetööstuse alal.

Statistika järgi tegutseb peaaegu pool kohalikest ettevõtetest primaarsektoris – põllumajanduses, metsanduses, vähesel määral ka sisevete kalanduses. Põllumajanduses domineerib piimakarjakasvatus.

Traditsioonilise põllumajanduse kõrval arenevad maal mitmesugused tegevusalad: alternatiivne taime- ja loomakasvatus (mahetooted, marja- ja seemnekasvatus), vesiviljelus, käsitöö, turism, terviseteenused.

Maakonnas on 1000 elaniku kohta 41 ettevõtet (sh FIE-d). Väliskapitalile kuulub maakonnas 31 ettevõtet. Domineerivad väike- ja keskmise suurusega ettevõtted.

Ettevõtluse arengule ning ettevõtete konkurentsivõimelisuse suurenemisele aitavad kaasa Põlvamaa Arenduskeskus, Räpina Äriabikeskus ja Põlvamaa Põllumeeste Liit, pakkudes erinevaid nõustamisteenuseid.

4.6.1.1. Tugevused

- Transpordiühenduste (teed ja raudteed) ja telekommunikatsioonide olemasolu keskustes
- Kvalifitseeritud, haritud tööjõud
- Sekundaarsektori töökohtade kasv
- Mitmekesine majandusbaas
- Suhteliselt soodne investeerimiskeskond
- Logistiliste võimaluste olemasolu (Koidula, Tallinna–Tartu–Luhamaa maantee, raudtee, Lämmijärv)
- Mitmesuguste loodusressursside olemasolu (mets, turvas, vesi)
- Turismimajanduse arengueelduste olemasolu (loodus- ja kultuuripärand)
- Ettevõtjate ettevõtlusvalmidus
- Ettevõtluse tugistruktuurid ja institutsionaalsed koostöövõrgud
- Tugev kogukonnatunne
- Koostöövalmidus teiste regioonidega

- Arenenud põllumajandussektor (eriti piimakarjakasvatus)
- Maareform lõpetamisel

4.6.1.2. Nõrkused

- Puudulikud transpordiühendused ja IKT-lahendused maapiirkondades, piiriäärsete teede halb olukord.
- Esmasektori ja nn lihtsate majandussektorite tegevusalade suur osakaal majandusstruktuuris
- Madalad sissetulekud
- Tertsiaarsektori osakaalu kasvu pidurdumine
- Madal töökultuur
- Töökohtade vähesus, struktuurne tööpuudus
- Elanikkonna vähene ettevõtlikkus/vähene kohalik initsiatiiv
- Inimeste (ettevõtete) vähene innovatsioonisuutlikkus
- Logistiliste võimaluste vähene kasutamine
- Ettevõtete, teadus- ja arendusasutuste koostöö puudulikkus
- Suurte keskuste puudumine, domineerib hõre asustustihedus
- Noorte (tööealiste) väljaränne
- Rahvastiku vananemine
- Kohaliku turu väiksus ja madal ostujõud
- Tugev kogukonnatunne piirab uusi algatusi ja investeeringuid

4.6.1.3. Võimalused ja eeldused

- Läti, sh Riia (turu) lähedus
- Tartu teadus- ja haridusasutuste lähedus
- ELi toetuste kasutamine
- Välisturgude trendide kasutamine (öko, puhas toit, rekreatsioon)
- ELi vabaturutingimuste kasutamine
- Võrumaa Kutsehariduskeskuse lähedus
- Venemaa lähedus (tooraine, puit, transport)

4.6.1.4. Ohud ja takistused

- Geograafiline (ääreline) asend (Tartu mõjupiirkonna äärealal, ELi piirialal, Vene piiri lähedal)
- Suhteline kaugus meresadamatest, rahvusvahelistest lennujaamadest, avatud turgudest, riigi pealinnast
- Välisinvesteeringute madal tase
- Kaupade ja inimeste vaba liikumist takistav Vene Föderatsiooni piir
- Väheatraktiivne renomee “võõraste” silmis
- Riigi regionaalpoliitika väike kasutegur ja mõju
- Põllumajandussektor seotud ELi põllumajanduspoliitikaga

4.6.2. Probleemid

- Inimressursi vähenemine (noorte ja haritud inimeste lahkumine maakonnast)
- Madalad sissetulekud, madal ostujõud
- Piirkonna vähene atraktiivsus infrastruktuuri ettevõtetele ja teistele investoritele
- Puudub teadlik töö investeeringute leidmiseks
- Kvalifitseeritud tööjõu vähesus
- Tööpuudus, ümberõppe võimaluste vähesus
- Suur kaugus keskustest, turgudest
- Ettevõtluse infrastruktuuri puudulikkus (eriti maapiirkondades)
- Teenindussektori kasvu pidurdumine
- Madaltehnoloogiliste sektorite suur osatähtsus
- Innovatsiooni ja tootearenduse puudulikkus
- Väike- ja mikroettevõtete suur osakaal, vähene koostöö
- Ettevõtlusalaste teadmiste ja oskuste nappus
- Kaugus keskustest, turgudest

4.6.3. Visioon

Põlvamaa on mitmekesise majandusstruktuuriga, ettevõtluse infrastruktuuri ja puhta looduskeskkonnaga piirkond, mille areng baseerub kohalike ressursside säästva ja oskusliku rakendamise, välisressursside kaasamise, ettevõtlike inimeste võrgustike ning innovatsiooni koosmõjul.

4.6.4. Üldeesmärk

Väikeettevõtluse, maa- ja turismimajanduse konkurentsivõime kasv piirkonna tugevuste ja võimaluste oskusliku rakendamise teel.

4.6.5. Eesmärgid ja lahendused

Eesmärk 1: Idaväravate – väikesadamate, tolli-piiripunkti ja logistikakeskuse toimimine

Euroopa Liidu idapiirist tulenevate transpordi- ja logistiliste eelduste maksimaalne rakendamine piirkonna ettevõtlusatraktiivsuse suurendamiseks, infrastruktuuri ja ettevõtluse arendamiseks ning tööhõive kasvuks piirialal.

Alaesmärk 1: Välja arendatud Koidula tolli-piiripunkt

Lahendus

- Koidula raudtee-piirijaama kompleksi väljaehitamine

Alaesmärk 2: On rajatud Koidula logistikakeskus

Lahendused

- Maaküsimuste lahendamine, detailplaneeringu uuendamine
- Logistikakeskuse projekteerimine ja ehitus

Alaesmärk 3: Arendatud infrastruktuuriga Värskas, Võõpsu ja Räpina väikesadam

Lahendused

- Värskas sadama asukohavalik, keskkonnamõjude hindamine, detailplaneering
- Värskas sadama projekteerimine ja ehitus
- Räpina valla (Räpina, Võõpsu, Saarepera) sadamate lautrikohtade varustamine paadisildade ja/või poomidega; külalisalustele sildumispaiga tekitamine
- Ujuvvahendite kasutamise kultuuri juurutamine
- Sadamate prügimajanduse organiseerimine

Eesmärk 2: Konkurentsivõimelised ettevõtted

Loodus- ja inimressursil baseeruva ettevõtluse konkurentsivõime kasv, tootmisklastrite areng (toit, puit, ökotooted, bioenergeetika, non-food-tootmine), kohaliku potentsiaali säästva rakendamise abil uue sünergia, innovatsiooni, lisandväärtuse, ettevõtluse ja töökohtade loomine.

Alaesmärk 1: Kohalikul ressursil põhinevad tootmis- ja teenuste klastrid

Lahendused

Aianduse klaster

- Rápina Aianduskooli (AK) õppehoone renoveerimine, kasvuhuone rekonstrueerimine ja õppemajandi väljaarendamine
- Rápina AK õpilaste osalemine rahvusvahelistes praktikavahetusprojektides
- Ettevõtluskoolituste korraldamine koos Rápina inkubatsioonikeskusega

Ökotoodete ja –teenuste klaster

- Materjali- ja rakendustehnoloogia võimaluste uuringute korraldamine ja investeeringud tehnoloogiasse
- Ökotootjate koostöövõrgustiku loomine, koolitused, ühine turundusstrateegia ja kaubamärk

Alaesmärk 2: Traditsiooniliste tootmisvaldkondade tehnoloogiline uuendus ja teadmispõhisus

Lahendused

- Materjali- ja rakendustehnoloogia võimaluste uuringud ja investeeringud tehnoloogiasse
- Oskusteabe omandamine ja vahetamine
- Tööjõu koolitamine
- Infrastruktuuri väljaarendamise toetamine

Alaesmärk 3: Maaettevõtluse uuenduslikud võimalused

Lahendused

- Maaettevõtluse tänapäevaste võimaluste rakendamine ja propageerimine
- Maaettevõtjate võrgustike tekkimise toetamine ning ühisturustamisele kaasaitamine
- Kogukonnaettevõtluse tekke ja arendustegevuse toetamine
- Maaettevõtluseks sobivate hoonete ja rajatiste taaskasutusele võtmine ja ehitamine

- Ettevõtlust toetava infrastruktuuri arendamine (planeeringud, projekteerimine, ehitus)
- Uute maaettevõtete alustamise toetamine

Alaeesmärk 4: Bioenergeetika laialdane kasutus

Lahendused

- Biokütuste ressursi (puit, teravili, turvas) kaardistamine maakonnas
- Projekti „Põlvamaa – energeetiliselt isemajandav ja jätkusuutlik piirkond” väljatöötamine
- Katlamajade üleviimine biokütusele (Ruusa ja Krootuse asula; Orava, Viluste ja Mikitamäe põhikool; Laheda külakeskus jne)
- Energeetikaks sobiva biomassi tootmisvõimaluste ja -tehnoloogia arendamine
- Uute alternatiivsete energeetiliste ressursside tehnoloogiate uuringud

Eesmärk 3: Turismimajanduse kõrgem lisandväärtus

Loodus- ja kultuuriväärtuste ning keskkonna säästev kasutamine kõrgekvaliteediliste ja teadmistemahukate turismiteenuste osutamiseks eelkõige loodus-, kultuuri ja tervise puhkuse valdkondades, suurendades turismimajanduse lisandväärtust ja jätkusuutlikkust

Alaeesmärk 1: Atraktiivsed turismiklastrid

Lahendused

- Perspektiivsete turismi sihtkohtade arengu kavandamine (Erastvere–Kooraste, Valgjärve, Lämmijärv)
- Klasteripõhise tegevuse tekke ja arengu toetamine (koostöövõrgustikud)
- Klasteripõhine tootearendus ja turundus
- Era- ja avaliku sektori ühised investeeringud turismiatraktsioonidesse ja infrastruktuuri

Alaeesmärk 2: Teadmistemahuka/suuremat lisandväärtust pakkuva turismitoote (teenuse) eelisareng

Lahendused

- Tegutsevate turismiettevõtete konkurentsivõime tugevdamine (investeeringud, teenusepakettid, koolitused)
- Professionaalsete reisi- ja matkajuhtide koolitamine

- Turismiteenuse kvaliteedi ja turunduse alased koolitusprogrammid (sh võõrkeeled)
- Loodus- ja kultuuriväärtusi tutvustavate teabematerjalide koostamine, eksponeerimine ja levitamine
- Pärandkultuuril ja ajalool põhinevate teenuste (sh töötoad ja õppeklassid) välja arendamine
- Rohelise turismi kvaliteedisüsteemi loomine ja propageerimine
- Põlvamaad läbiva kaugmatkaraja ettevalmistamine ja rajamine
- Tervisetalu standardi/kaubamärgi loomine ning tervisetalude tekke ja koostöövõrgustike toetamine

Alaesmärk 3: Suunatud ühisturundus

Lahendused

- Piirkonna kui turismisihtkoha ühisturundus era- ja avaliku sektori koostöös
- Suveniiride tootmise ja turustuse võimaluste laiendamine
- Põlvamaa kaubamärgi tuntuse suurendamine

Eesmärk 4: Haritud, ettevõtlik ja innovatsioonisuutlik inimene

Haritud ja ettevõtlik inimressurss koos innovatsioonisuutliku ärikultuuriga on võimelised globaalses muutuvais konkurentsivõimelises tagama ettevõtetele kvalifitseeritud tööjõu ja töövõtjatele nüüdisaegsed töövõimalused.

Alaesmärk 1: Ettevõtlusalase teadlikkuse kasv

Lahendused

- Seminaride ja koolituste korraldamine
- Ettevõtlusalase info kättesaadavuse/levi parandamine ja ettevõtlikkuse populariseerimine
- Kvaliteetse nõuandeteenistuse ja teabelevi korraldamine

Alaesmärk 2: Konkurentsivõimeliste oskuste ja teadmistega tööjõud

Lahendused

- Täiend- ja ümberõppevõimaluste laiendamine
- Ettevõtluspraktika rakendamine
- Aktiivsete tööturuprogrammide suunamine sihtgruppidele
- Juhtimise kvaliteedi parandamine

Alaesmärk 3: Noorte ettevalmistus toetab tööturule sisenemist

Lahendused

- Majanduse algõppe soodustamine
- Erinevate ettevõtlusalaste praktiliste kogemuste omandamise soodustamine
- Noorte väljaõppe toetamine ettevõtetes

Alaesmärk 4: Ettevõtluse, teadmiste, tehnoloogia ja innovatsiooni

koostöövõrgustikud

Lahendused

- Erasektori, avaliku sektori ja teadusasutuste koostöö arendamine
- Ettevõtluse tugistruktuuride töötajate kompetentside tõstmine
- Osalemine kohalikes ja rahvusvahelistes koostöövõrgustikes
- Rahvusvahelistumise toetamine

Alaesmärk 5: Kohalikud toetusprogrammid ettevõtlus- ja konkurentsivõime

tõstmiseks

Lahendused

- Laiendatud inkubatsiooniteenuste järjepidev osutamine Põlvas ja Rāpinas (Ettevõtluskoda, Äriabikeskus)
- Väikeettevõtluse alustamise ja kasvu toetusprogrammi väljatöötamine ja rakendamine
- Stipendiumiprogrammi loomine Põlvamaale vajalike spetsialistide väljaõppeks ja tööleasumiseks (meelitusprogramm)

4.7. AVALIK HALDUS

4.7.1. Üldine olukord

Põlva maakonnas on 14 omavalitsusüksust: 1 linn (Põlva) ja 13 valda (Ahja, Kanepi, Kõlleste, Laheda, Mikitamäe, Mooste, Orava, Põlva, Räpina, Valgjärve, Vastse-Kuuste, Veriora, Värska).

Maakonnas on järgmised riigiasutused või esindused: Põlva Maavalitsus, Maa-Amet (Põlva Maakataster), Muinsuskaitseamet, Põlvamaa Töehõiveamet, Põlvamaa Tööinspeksioon, Kaitseliidu Põlva malev, Kagu Politseiprefektuuri Põlva jaoskond, Koidula piiri-ja tollipunkt ning piirivalve Värska ja Saatse kordon. Samuti pakuvad maakonna elanikele oma teenuseid Lõuna Riigikaitse Osakonna Põlva büroo, Kagu Teedevalitsuse, Kodakondsus- ja Migratsiooniameti ning Tartu Pensioniameti Põlva osakond, Lõuna Prokuratuuri Võru osakonna Põlva prokurörid ning Kagu Maksuameti ja Tarbijakaitseameti Põlvamaa talitus.

4.7.1.1. Tugevused

- Avaliku sektori hea tehniline varustatus
- Kompetentsete ametnike olemasolu
- Toimiv sotsiaalne kontroll, vähene korrupsioon
- Ühtlaselt toimiv avalike teenuste võrgustik
- Turvaline elukeskkond
- Toimivad infokommunikatsioonid
- Toimiv koostöövõrgustik avalikus sektoris

4.7.1.2. Nõrkused

- Ametnike tegevuse liigne killustatus
- Puudused ametnike klienditeeninduses
- Kohati juhtimise ja ametialase kompetentsuse madal tase
- Ühtlustamata andmebaasid ja -formaadid
- Raskused info liikumise korraldamisel, liigne info hulk ja/või oskamatus infot selekteerida
- Ametnike äravool nii kodu- kui ka välismaa atraktiivsematesse keskustesse

4.7.1.3. Võimalused ja eeldused

- ELi piiriala, tolli- ja piirivalve jt ametkondade tööpiirkond
- Riikliku regionaalhalduse korrastamine
- ELi rahaline abi haldussuutlikkuse tõstmiseks

4.7.1.4. Ohud ja takistused kohahaldusüksuste

- Jätkuv ametkondlik tsentraliseerimine ja kaotamine
- Ebastabiilsust tekitavad kohalike omavalitsuste rahastuse alused
- Kehvasti toimiv regionaalpoliitika

4.7.2. Probleemid

- Vähenev rahvaarv, maksumaksjate ja tööga hõivatute arvu langus
- Hõredast asustustihedusest tulenevad kallid avalikud teenused
- Avalike teenuste ja juhtimise ebäühtlane tase piirkonniti
- Omavalitsuse tegevjuhtide ülepolitiseeritus
- Kvaliteetse tööjõu vähesus avalikus sektoris

4.7.3. Visioon 2020

- Põlvamaal toimivad omavalitsusüksused on optimaalsed avaliku hüve pakkumiseks
- Omavalitsuste parimaks toimimiseks on moodustatud koostööpiirkonnad, ka ülemaakonnalsed
- Põlvamaa ja omavalitsuste arendamine toimub plaanipäraselt, tuginedes kokkulepitud strateegilistele valikutele ja planeeringutele
- Toimivad tugistruktuurid ettevõtluse, ühistegevuse ja kodanikualgatuse toetamiseks
- Riigiasutused on regioonis hajutatud (kolme maakonna vahel)
- Toimivad erinevate ametkondade ühised kodaniku teenindamise punktid
- Kodanike asjaajamisteenused on enamasti elektrooniliselt teostatavad

4.7.4. Üldeesmärk

Tõhus avaliku elu korraldus.

4.7.5. Eesmärgid ja lahendused

Eesmärk 1: Koordineeritud maakondlik arendustegevus

Lahendused

- Maakonna arengukava pidev uuendamine, avalikustamine ja avalikkuse järjepidev teavitamine
- Riiklike investeeringute valik vastavalt maakonna arengukavale
- Rahastatavate objektide pingerida arengukava ja planeeringu osaks
- Korraldada korrapäraselt maakondlikke arenguüritusi
- Kutsuda ellu maakondlik arendusnõukogu, kuhu kaasata ka maakonnast välja elama läinud edukaid inimesi

Eesmärk 2: Kättesaadavad tugisüsteemid aktiivsele ja toimekale inimesele

Lahendused

- Jätkata Põlvamaa Arenduskeskuse tegevust maakonna ühise arendusorganisatsioonina
- Jätkata Rápina Inkubatsioonikeskuse tegevust Rápina ja selle ümbruse tugiorganisatsioonina
- Omaalgatust toetavate meetmete ja tegevuste jätkamine; üle-eestilised ja maakondlikud toetusprogrammid
- Soosida tugiteenuseid osutavate kolmanda sektori organisatsioonide tekkimist

Eesmärk 3: Optimaalselt toimivad omavalitsused

Lahendused

- Omavalitsuste valdkonnapõhised ühisteenused, tugev tsiviilõiguslik koostöö
- Omavalitsuste liidu büroo tugevdamine ja ühiste teenuste organiseerimine
- Omavalitsuste ühinemine või jagunemine

Eesmärk 4: Kohaliku arengu planeerimise hea tase

Lahendused

- Koostada kõigis omavalitsustes üldplaneeringud
- Omavalitsuste investeeringud kooskõlas planeeringute ja arengukavadega
- Planeerimisspetsialistide ühine koormamine mitme omavalitsuse poolt

Eesmärk 5: Maakonda arvestav riigihaldus

Lahendused

- Tõsta maavanema ühtlustavat rolli riiklike organisatsioonide koostöömisel maakonnas (riigi esindaja maakonnas), rõhutada maavanema arvamusega arvestamise vajadust maakonna tasakaalustatud arendamisel
- Ametkondade arenguplaanide kooskõlastamine maavanema ja maakondliku arengukavaga (sh jõustruktuurid)
- Ametkondade optimeerimisel taotleda riiklike teenuse osutajate ja kohahaldusüksuste tasakaalustatud paiknemist regiooni eri maakondades

Eesmärk 6: Koordineeritud avalik hüve

Lahendused

- E-teenuste ulatuslik juurutamine ja laialdane propageerimine (kõik ühest kohast).
- Avalike teenuste osutamine viia inimestele võimalikult lähedale (näit külakeskuste)
- Avalike teenuste osutamise üleandmine kolmanda sektori organisatsioonidele

Eesmärk 7: Suunatud tegevus maakondliku identiteedi ja tuntuse tõstmiseks

Lahendused

- Maakonna inimeste tunnustamine
- Kodukoha päevad
- PR-üritused erinevatele sihtgruppidele väljaspool maakonda
- Välissuhete arendamine ja hoidmine

5. ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE

Arengukavas püstitatud eesmärgid viiakse ellu erinevate osapoolte koostöös riigieelarvest eraldatavate finantstoetuste ning Eesti, välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide abi- ja koostööprogrammidest (sh Euroopa Liidu struktuurifondidest) saadavate sihtfinantseeringute, samuti kohalike omavalitsuste rahaliste vahendite ning erasektori kaasfinantseeringute abil.

Arengukava tuleb vähemalt kord aastas hindamiseks ning täienduste ja paranduste sisseviimiseks läbi vaadata. Muutmisettepanekutega tegeleb arengukava juhtgrupp (erinevate valdkondade esindajad), kes ajakohastamise käigus hindab arengukava elluviimise edukust ning vajadusel täpsustab järgnevateks aastateks planeeritavaid tegevusi.

III LISAD

LISA 1. VALDKONDADE TEGEVUSKAVAD 2006-2009

LISA 2. PROJEKTIIDEED